

ek

Taxa postala... Szerkesztőség... da Baron L. Pop (v. Brassai... Telefon: 9-77. Előfizetési... Havonta 110, negyedévre 320... évre 600, egészévre 1200... földre: Havonta 1, negyedévre 3... félévre 6, egészévre 10 dollár... detések díjszabás szerint. Az „UJ KELET” az erdélyi és bánági asidóság egyetlen napilapja. Cikkeink utánnomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

UJ KELET

ASIDÓPULCIKAI NAPILAP

Bérmertetlen leveleket nem fogadunk el. Kéziratok megőrzését nem vállaljuk. Főszerkesztő dr. Marton Ernő. Felelős szerkesztő Jámor Ferenc. Bukaresti szerkesztő: Hátszegi Ernő. Str. Sf. Constantin Nr. 31.

Szombat, 1932 okt. 8.

5693. FV THISRI 8. XV. EVF. 230. SZAM

Ara 5 lej

Titulescu

Pár napig ismét beszélgetett magáról a világsajtóban a mongolarcu londoni nagy követ. Ugy lecsapulta országvilág előtt a saját kormányát, hogy ezért vérmesebb nemzetek legalább is felkötik a diplomatáikat.

Sokan ma sem tudják megmagyarázni, mi történt itt. Holott a Titulescu-ügy pszichológiája végtelenül egyszerű. Van valami, ami Titulescunak jóval fontosabb, mint minden. Mint az ő hazája, a kormánya, az ő karrierje. Ez a valami: a hűsége.

Először és mindenekfelett a titulescui „En” következik. Ha ennek rendben van a szénája, akkor lehet beszélni vele egyből is.

A kormány az orosz ügyben meg találta bántani ezt az „En”-t. Még pedig súlyosan. A diplomatából és hazafiból, az alárendelt követből pedig előugrott az „En” ördöge és elégtételért ordított. Nem bántva, hogy emiatt esetleg megdőlhét a béke a Dnyeszter felett...

A Titulescu-ügy hullámai egyelőre lecsendesültek. Eddig a kormány az orosz kérdésben egyszerre harcolt Titulescuvall és Litvi koval.

Hogy az orosz ügyben mi lesz, azt egyelőre nem lehet tudni. De annyi már bizonyos, hogy Titulescuvall sikerült a kormánynak megkötni a megnevezési szerződést.

Csak a zsoldosok változtak

Egyre bizonyosabb, hogy Németországban csak a zsoldosok változtak, de a zsoldfizetők a régi maradtak.

És meg kell adni: ez a csere a zsoldfizetők javára történt.

Mert amíg Hugenbergék Hitleréknek fizettek, addig nagy volt ugyan a hűhó, a láma, a fenyegetés és az uccai zenebona, de alapjában véve semmi sem történt.

A Harmadik Birodalom a levegőben lógott, de aztán ott is maradt.

A helyzet most lényegesen más. Pápen kormánya sokkal kevesebb zsold fizet, rohamcsapatok finanszírozása nélkül valószínűleg meg Hitler álmát: a Harmadik Birodalmat.

Csendben és sütyomban, de annál biztosabban. Munkát csak ígér Hugenberg előkelő új zsoldosa: Pápen, de viszont a munkásság szátrájkjogát máris bilincsekbe akarja szorítani.

És miért? Mert a munkások voltak olyan vakmerők, hogy jó pár napon keresztül nem szedték ki Hugenberg ur lapjait.

Már pedig ez egyenlő ma Németországban az államfő elleni demonstrációval.

Igen bizony. Kiderül, hogy Hitler is csak kulissza volt, Hindenburg is az. Pápen és Schleicher viszont pretoriánusok, akik az új cézárt szolgálják.

Hugenberget. A nehézipar pápáját, az új háborus Hadurát. Aki így már meg is valószínűsítta a Harmadik Birodalmat.

S ami fő: Hitler nélkül.

Világ gazdasági konferencia

E hónap vége felé Genfben szakértői értekezletre ülnek össze a világ gazdasági konferencia előkészítői. Megállapított dolgok — mondja az erről szóló jelentés — hogy a konferenciára nemcsak a Népszövetség tagjait, hanem az Egyesült Államokat és Szovjetországot is meghívják. A washingtoni kormány a meghívást elfogadta, Szovjetország a meghívást előreláthatólag elfogadja.

Ami testvérek között is azt jelenti, hogy a kulturális minden kormánya elküldi a maga képviselőjét Genfbe, egy ki tudja hányadik konferenciára.

Minden eddigi konferenciának a bejelentése — ezt be kell ismerni — impreszionálta a világot. Bekonferáltak például a leszerelési konferenciát, ami világszerte boldog ribilliót keltett, minthogy a világbékének ha nem is a garanciáját, de a reményét látták benne az anyák, a haj-

Megoldási lehetőség, vagy újabb trükk?

Október 10-én a francia kormány teljesen új leszerelési tervet terjeszt elő

A Daily Telegraph a leszerelési tanácskozások minden körülmények között folytatását követeli. Elhalasztják a londoni értekezlet időpontját. A francia kormány még nem mondta ki, hogy részt vesz a londoni értekezleten

Párizs, október 7. A lapok értesülései szerint a francia kormány a genfi leszerelési tanácskozások folytatásának időpontjában, október 10-én minden részletében kidolgozott új leszerelési tervet terjeszt elő. Ugy hírlik, hogy a tervezet szerencsésen egyesíti magában azokat a megoldási lehetőségeket, amelyek a leszerelés és a biztonság elválaszthatatlan problémáit megoldáshoz juttatják. A tervezet a következőket ajánlja: Tegyük nemzetközivé a polgári léghajózást, bizonyos támadó fegyvernemeket vessenek alá korlátozásnak, létesítsenek fegyverkezést ellenőrző szerveket és bizonyos mértékben változtassák meg a versaillesi békeszerződés katonai határozmányait. Egyidejű jelentés szerint a Daily Telegraph vezércikkben azt követeli, hogy folytassák

a leszerelési tanácskozásokat még abban az esetben is, ha Németország távolmarad. A támadó fegyverek megtiltásának ügyét mindenképpen előre lehetne vinni Németország nélkül is, mert a németek amugysem rendelkeznek ilyen fegyverekkel és Genfben ebben a kérdésben még igen sok a végezni való.

Párizs, október 7. A francia kormány még nem mondta ki, hogy Franciaország részt vesz a Londonba tervezett konferencián. Ugy látszik, meg akarják várni a német kormány állásfoglalását. Anglia kénytelen a jövő hét elejére tervbe vett konferencia összeülési időpontját későbbre halasztani. Eddig csak Olaszország jelentette be készségét abban az irányban, hogy megbízottját elküldi a londoni konferenciára.

Szovjetország támogatásban részesülnek a mandzsuri kina felkelők

London, október 7. Amerikai és angol lapok charbini táviratai szerint az északmandzsuri kina felkelőket szovjetország részről támogatásban részesítik. Megbízható hírek vannak arról is, hogy az utóbbi napok véres és elkesere-

dett harcaiban elfogott japánokat a kinaiak az orosz határra kísértették, ahol az orosz határőrök a foglyoszállítványokat átvették s továbbították a foglyokat nyugat felé.

Az amerikai értéktőzsdéken a hosszúlejáratú értékek tulajdonosai pánikszerűen dobták piacra papírjaikat

A fogadások Rooseveltet részesítik előnyben

Newyork, október 7. A tőzsdén a hosszulejáratú értékek tulajdonosai pánikszerűen dobták papírjaikat. Emiatt úgy az érték-, mint az árutőzsdéken általános árzuhanások voltak. Amerikai politikai körökben nagyon szerencsétlennek tartják Hoover azon

leleplezését, hogy az Egyesült Államok a nagy aranyigénylések idejében hajszálnyira álltak az aranystandard elhagyásától.

Az elnökválasztási fogadások három nap óta 7:5 arányban Rooseveltet részesítik előnyben Hooverrel szemben.

donok, a hitvesek. A polgár arra gondolt, hogy nem fog feltétlenül fiatalon sirba szállani, vagy — és ez a rosszabbik eset — nem fogja csakán, vagy betegesen végigvonulni az életét. A leszerelési konferencia milliőkat érdekelt, mert valljuk be, a háboru gondolata soha olyan népszerűtlen nem volt, mint most, a világ háborút követő második évtizedben. Nemcsak azért, mert a háborunak még nincs nagyobb időbeli perspektívája, hanem azért, mert a háboru óta az emberek bizonyos vonalon egészen szépen fejlődtek. Fejlődött a szaglőérzékük. Jól kiszagolják, hogy a háboru mögött sokszor a legbecstelenebb magánérdekek húzódnak meg, bármily fennen is lobogtassák a tarka jelszavakat. Fejlődött a szaglőérzé-

kük és nem szeretik az ujmódi gázokat, amikkel a modern háborukra készülődnek.

A leszerelési konferencia azonban, mint tudni méltóztatik, a nagy dobszó után szférikus teljesítményekkel végződött, vagyis szappanbuborékok alakjában szállott az étherbe. Ezek után érthető, hogy a világgazdasági konferencia iránt a legminimálisabb érdeklődés nyilvánul meg, jóllehet a konferencia témája legalább annyi embert érdekel, mint a leszerelés problémája. Az érdeklődést nem tudta felébreszteni a beigért két kiváló attrakció sem: Amerika és Szovjetország.

Az emberek ugyanis már mást is akarnak Genftől, mint szimfóniát.

VILAG TÖKRÉ

Ki lesz Amerika új elnöke?

Az Egyesült Államokban teljes erővel dúl az elnökválasztási harc, amely minden négy évben felkavarja az amerikai közvéleményt. A két nagypárt már megválasztotta jelöltjét és rajtuk kívül egész sorozata lép fel a pártnélküli jelöltre, akik azonban édes keveset szólnak bele a küzdelembe. Az igazi harc végeredményben is Herbert Hoover jelenlegi elnök a republikánus párt jelöltje és Franklin Roosevelt, Newyork állam kormányzója a demokrata párt jelöltje közt fog lefolyni. A választás természetesen Amerika legteljesebb belügye, azonban az egész világ politikai életében játszik, annyira érezhető, hogy a világ minden népe feszült várakozással néz az elnökválasztás kimenetelére.

Alkalmam volt az utóbbi hetekben beszélgetést folytatni mindkét jelölttel és igen sok olyan személlyel, akiknek a választások kimenetelére nagy befolyásuk van. A beszélgetésem folyamán az a meggyőződés alakult ki bennem, hogy komoly és rendkívül éles választási küzdelem előtt áll Amerika.

Normális időkben Hoover győzelme elvitathatatlan volna. Elvitathatatlan volna már csak azért is, mert egy hivatalban lévő elnök, aki jelöli magát az új választásokra, feltétlenül rendelkezik azokkal az előnyökkel, amelyeket a kormányhatalom jelent. Eltekintve azonban ettől, a republikánus párt jelöltje mindig sokkal nagyobb eséllyel küzd, mint a demokratáké.

A mostani választás azonban egészen különleges, Hoover számára eddigi elnöksége nem jelent hasznot, legfeljebb kárt, mert szerencsétlenségére a leg-súlyosabb depressziós időkben volt elnök.

Normális körülmények közt az amerikai választók többsége republikánus, ami Hoover megválasztását jelentené, de a republikánus választók közül rendkívül sokat elvesztett Hoover a prohibícióval szemben elfoglalt intranszigiens álláspontja által, úgy, hogy a demokraták számszerűleg igen sokat nyertek „nedves” politikájuk által.

Ez a két körülmény annyira a demokraták malmára hajtja a vizet, hogy meggyőződésem szerint Roosevelt győzelme biztos, még pedig igen nagy fölényvel fog győzni.

A választások november 8-án lesznek és addig sok víz fog a Hudson és a Potomac hidjai alatt lefolyni. A közvélemény könnyen meggyőződhet arról, hogy Herbert Hoovert nem lehet az utóbbi évek gazdasági pangásáért felelőssé tenni és megtörténhet az is, hogy a börtözforgalom és az árak pillanatnyi emelkedése egészen más fordulatot hoz. Ebben az esetben Hoover esélyei ismét megerősödnek, különösen akkor, ha Hoover valamennyire módosítja szigorúan „száraz” állásfoglalását.

A két jelölt személyes befolyása körülbelül egyforma. Rooseveltnek már nevében is erős adu van a kezében. mert ugynevezett egyik elődje „nagy elnöke” volt az Egyesült Államoknak. Herbert Hoover ezzel szemben hatalmas szervezeti tevékenységét, a háboru által sujtott államok segélyezését és más egyéb nagy érdemeit viheti küzdelembe. Ha Amerika kis állam volna, akkor Roosevelt feltétlenül megnyerné a választást. Amerikában azonban a két jelölt majdnem kizárólag a rádió által

érintkezik választóival és ez az érintkezési mód erősen lecsökkenti a propaganda-beszédek hatását.

A szetimentális Amerikában a jelöltek személyi és családi élete is kérdésbe jön a választásoknál. Rooseveltné néhány évvel ezelőtt csodálatosképpen megkapta a gyermekparalízist és súlyos betegen is hatalmas akaraterővel vezette a newyorki kormányzás ügyeit. Rooseveltné kicsi, sovány emberbe és ezért az ellenpárt felvetette azt a kérdést, hogy fizikailag el tudná-e látni a rendkívül súlyos fáradalmakkal járó elnöki teendőket.

Egy újabb kérdés. Menyiben érdekli a külföldet az amerikai választás? Európai szemmel nézve mind a két amerikai nagypárt, konzervatív. A súlyos idők ellenére a radikalizmus Amerikában szervezetlen és elhanyagolt. Győzőn akár Hoover, akár Roosevelt, az Unió külpolitikáját továbbra is a régi tradíciók szerint fogják vezetni. Azokban a világpolitikai kérdésekben, amelyek az új elnök fog már vezetni, mind a két jelölt jóindulatú, mert mind a kettő internacionális, sokkal inkább mint az amerikai kispolgár. Mindketten ismerik Európát és ismerik problémáit. Egyikük sem hisz abban, hogy Amerika izoláltságában prosperálhat. Mind a két jelölt kitűnően ismeri a háborús adósságok és a védvámok kérdését, mint a világgazdaság két nagy ütőközpontját. Tudják, hogy ezeket a kérdéseket meg kell oldani, ha a jólét csak részben helyre akarják állítani.

Erdekes vonása az amerikai polgárnak, hogy ő aki annyira büszke országára és annak berendezésére, sokkal inkább leicsinyli politikáit, mint az európai polgár. Igen sok embertől hallottam most a választási küzdelem során, hogy az idej választási kampány két gyenge jelölt között fog dönteni. Ha azonban a jelöltekkel beszél az ember, akkor azt a meggyőződést nyeri, hogy ez a megállapítás nem igaz. A világ megnyugodhat abban, hogy a két jelölt közül bármelyik kerüljön az amerikai köztársaság élére, birtokában van mindazoknak a tulajdonságoknak, amelyek a világpolitikában legnagyobb szerepet játszó állam vezetéséhez szükségesek.

Iratkozzon be Ön is.

mert tagoknak **ingyen** javítja anyagát vezetéket és állandóan szem előtt tartja

villanyóróját

„Controla“ Calea Regele Ferd. No. 20.

Kabát- és ruhaszövetek

legújabb szövetekben, az összes divatszínben, a legjobb kül- és belföldi gyártmányok

olcsó árak mellett Mosó anyagok izléses választékban

Grünwald & Steiner

női divatkülönlegességek áruhaza Cluj-Kolozsvár, Piata Unirii 12.

A német kormány új szükségrendelete a sztrájkjog megszorítására irányul

Berlin, október 7. Hír szerint a birodalmi kormány új szükségrendelet kiadására készül, amelyben egészen szűk határok közé akarja szorítani a sztrájkok kitörésének lehetőségét. A birodalmi kormány eddig a sztrájkjoghoz nem nyult. Az utóbbi hetek nagy sztrájkjai között különösen a Hugen-

berg-lapokat előállító Scherl-koncern nyomdai munkásainak sztrájkja volt döntő hatással a birodalmi kormány elhatározására a sztrájkjogok megszorítása ügyében. Mára, esetleg szombatra várják a sztrájkellenes szükségrendelet kiadását.

Munkába léptek a spanyol kommunisták

Véres éhségtüntetések Spanyolország minden részében

Madrid, október 7. Az ország különböző részeiből nyugtalanító jelentések érkeztek a fővárosba. A kommunisták a munkanélkülieket több helyen erőszakosságra heccelték fel. Cuencában a munkanélküli pincérek több vendéglőt és kávéházat támadtak meg. Az ablakokat beverték, a berendezési tárgyakat összetörték és az élelmiszereket szétthordták. Egy iskolára is közpört zúdították, úgy, hogy a gyermekek a legnagyobb veszélybe kerültek. A munkanélküliek szembeszálltak a civilgárdával és miután tulerőben voltak, visszavonulásra kényszerítették a polgárőrséget. A lázadók megtámadták és lefoglalták a kormánypalotát is. Madridból több század rendőrlégénység indult Cuencába, hogy a kommunistákat megfékezze. Badajoz tartomány több közegében szintén súlyos zavargások törtek ki. A munkanélküliek megtámadták a vendéglőket, kirabolták az istállókat és a malmokat is kiürítették. Vigóban a felheccelt matrózok megtámadták a hajótulajdonosok házeit és felgyújtották azo-

kat. A civilgárdával is szembeszálltak és felfegyverkezve vonultak végig a város utcáin. Terol városában ismeretlen tettesek felgyújtották a templomot, amely teljesen rommáégett.

Madrid, október 7. Madridi jelentések szerint Spanyolország több kerületében a kommunista zavargások újjáéledtek. Badajoz tartományban munkanélküliek szervezett támadásokat intéztek nagyobb gazdaságok ellen. Kirabolják a malmokat s elhajítják a juhnyájukat. Perrollban nagyobb tömeg felgyújtott egy templomot s közpört zúdított az oltáshoz érkező tüzoltókra és rendőrökre. Az összeütközés során negyven súlyos sebesülés történt. Éjszaka a kommunisták ostrom alá vették a polgári kormányzás épületét s egyik szárnyát órákon át birtokban tartották. Revolveres harc fejlődött ki később s a karhatalom csak megfelelő erősitések után foglalta vissza a kormányzáság elfoglalt helyiségeit. Több városból robbantási kísérleteket is jelentenek.

A háboru befejezése óta soha nem bizakodtak Németország föllendülésében annyira, mint most

Papen általános és jobb életstandardot akar teremteni. Milíciát szerveznek a birodalomban

Berlin, október 7. Az amerikaiak kiváló publicistája, H. R. Knickerbocker tegnap meglátogatta Papen birodalmi kancellárt és a vele való beszélgetésről a következőket írta:

Von Papen így szól: — A deflációnak már vége. Németország kezd fellendülni és ezen a télen két millióval kevesebb lesz a munkanélküliek száma. A kancellár az asztalra csapott és mosolyogva hozzátette: — Nincs most már egyébre szükségünk, mint egy kevéske bátorságra.

Mit jósol Papen? Az előbbi kancellár, Heinrich Brüning ugyanilyen időtávra tavaly azt jósolta, hogy Németország száz év óta most fogja átélni legnehezebb télvizidejét. A mai kancellár viszont azt jósolja, hogy a jövő tél könnyebb lesz és a könnyebbség jelei már láthatók.

Amikor Brüning beszélt, Németországnak akkor még reparációkat kellett fizetnie. Ma már túl van ezeken és a háboru óta most először van okuk a németeknek az optimizmusra. Ez döntő körülmény.

Jó jelek...

— Természetesen kockázatos dolog — mondotta a kancellár — és kezébe vette a szükségrendeletet, amely a kormány gazdasági programjáról rendelkezik.

Kockázatos dolog, de vajjon végre lehet-e már hajítani valaha egy valószínűsítést rizikó nélkül. Úgy vélem, hogy nekünk sajnáink vannak. A kormány kétmilliárd márkát kockáztat. Kockáztatja abban a hitben, hogy a javulás mégis utban van és a következő év végén már teljes lendületben lesz. Ha a kormány győz, akkor ez azt jelenti, hogy Németország már régen rendben lesz, amikor Európa népei kikászálódnak a szegények házából.

Von Papen ur — ezt mindjárt meg lehet állapítani — félelem nélküli lovag és nyugalma teljesen arányban van valószínűsítő szellemével. Beszélgetésünk egy órára volt tervezve, amikor a kancellár egy fontos beszéd után volt és azon igyekezett, hogy kiutazzon Hindenburg elnökhöz Neudeckbe. Nincs Európában államférfi, akinek nagyobb gondjai lehetnek volna, mint Papen kancellárnak, de magatartása után ítélve, olyan volt, mint egy diplomata teázás közben: teli humorral, vendégszeretettel és gondtalanlással.

Egy éjszaka alatt nem jöhet rendbe a világ

— Nem tudom feltételezni — mondotta a kancellár —, hogy Európa egy éjszakán át rendeződjön és visszatalálja magát az 1929-es állapotokba. Nem valószínű, hogy megint kerek 160 milliárd

márkányi árut fogunk exportálni és importálni. De, hogy a világ mégis rendeződjön, arról meg vagyok győződve. Nem akarunk egyebet, mint a német lakosság számára becsületes életstandardot biztosítani. Gazdasági programunknak ez a célja. Fel fogjuk serkenteni vele a vállalkozási szellemet, prosperálni fog gazdasági életünk, bátorságot akarunk és cselekedeteket.

Senki nem tagadhhatja, hogy Papen kora mögött a cselekedetek egész sorzata áll. Azt sem lehet tagadni, hogy számos cselekvése, bár hasznos volt, nem volt népszerű.

Hogy Európa politikai bizalmát visszanyerjük, mindenekelőtt fontos, hogy Németország politikai egyenjogosságát visszakapja. Nem tűrhetjük, hogy másodrendű hatalomként kezeljenek. A felkészülés kérdésében az a kívánságom, hogy katonai ügyeinket mi magunk szabályozzuk, épp úgy, mint ahogy Franciaország szabályozza a magáét. Elég volt már az erkölcsi inferioritás kérdéséből. Nem kell úgy magyarázni a felszerelési követelményeket, mintha Németország olyan hadsereget akarna felállítani, amely akkora legyen, mint a francia.

Német milícia

A felszerelési kívánságok teljesítése mindenestre elősegítené a gazdasági talpraállást is. Ha például egy milíciát rendeznénk be, akkor ez a német belső életet stabilizálná. A milícia kiemelné Németország ifjúságát mai katonailag megszervezett politikai alakulataiból. Kivonná őket a pártvezetők befolyása alól és alárendelné az állam kommandójának. Ez jelenthetné a nemzeti szocialista párt végét.

A kancellárral való beszélgetés során szó volt arról, hogy hány német él közép- és kelet-európai országokban. A statisztika szerint 23 és fél millió, vagyis a 64 és fél millió lakosságának 36 százaléka. Ezek: a tisztviselők, a hadsereg, a nyugdíjasok, a háborús járadékokat élvezők, a különböző szociális biztosításokat és a munkanélküli segélyt igénybevevők. Ha megvonnák tőlük a támogatást, el kellene pusztulniok. Annak a pusztá kísérlete, hogy azt a rendszert megzavarják — amely lehetővé teszi minden harmadik német számára, hogy állami költségen éljen — a kormánynak rengeteg ellenséget szerezne.

SPORT

Vasárnapi sportprogram

Bucuresti-Bukarest, október 7. Vasárnap a nemzeti bajnokságban hat mérkőzést játszanak le. Kolozsvárnak ezuttal nem jutott meccs, itt a district bajnokságért küzdenek a csapatok. A mérkőzések a következők:

A. csoport:

Nagyszébenben: Soimii—Crisana, Bíró C. Radulescu.
Ploiestiben: Románia—Tricolor, Bíró Braida.
Bukarestben: CFR—Gloria Arad, Bíró Costea.

B. csoport:

Nagyváradon: NAC—Unirea-Tricolor, Bíró Sepi, Temesvár.
Aradon: AMTE—Venus, Bíró dr. Marar.

Temesváron: TMTE—Brasovia, Bíró Szilágyi, Resica.

Kolozsváron vasárnap d. u. fél kettőkor KAC—Fellegrár, bajnoki, bíró Mann. Félénny órákor KMSC—CFR, bíró Ghita Giurgiu.

A nemzeti bajnokságokban érdeklődéssel várjuk a Románia—Tricolor meccs eredményét. A bukaresti sajtó a ploiesti csapat javára már jóelőre elkönyvelte a meccset, de a Románia a múlt napokban olyan szép sportot nyújtva küzdött a WSC ellen, hogy amennyiben ezt a formáját megtartja, könnyen elvitathatja a Tricolor győzelmét. A többi mérkőzések favoritjai a Crisana, a CFR, a NAC, a Venus és a TMTE.

Kolozsváron a Fellegrár első mérkőzését várják érdeklődéssel. A CFR—KMSC mérkőzés favoritja a CFR.

Tiszta való nem ámitás, CZINK-nél készül legszebb festés és tisztítás

Aranyozott papirosban keserü pilulát akart lenyeletni Romániával a Népszövetség

Fejborult a genfi megállapodás. A kormány nem adta meg Madgearunak a meghatalmazást az egyezmény aláírására

Szigoru kontroll alá akarták helyezni Románia pénzügyeit

Bucuresti-Bukarest, október 7. (Az Uj Kelet tud.) A genfi tárgyalások menetében váratlan fordulatot hozott a tegnapi esti minisztertanács. Megirtuk, hogy a Népszövetség pénzügyi bizottságában tegnap délután létrejött a megegyezés. A Genfben tárgyaló román delegáció vezetői: Madgearu és Lugoianu hosszas erőfeszítések után megállapodtak egy olyan egyezményben, amely látszólag elfogadható volt Románia számára, ha kedvezőnek nem is lehetett mondani.

A megegyezést a nemzetközi jogszövegek értelmében parafálták, ahhoz azonban, hogy jogervényre emelkedjék, szükséges volt, hogy a kormány felhatalmazza Madgearut a végleges aláírásra.

Tegnap délután politikai körökben bizonyosra vették, hogy a kormány ezt a felhatalmazást meg is adja. Félhivatalos közleményeket adtak ki arról, hogy az adott körülmények között nem lehetett Genfben nagyobb eredményt elérni, s hogy a megállapodás új etapot jelent Románia pénzügyi életében.

Madgearu már szerdán délután sürgette a kormánytól a felhatalmazást. Vaida egybe is hívta a minisztertanácsot, ezt azonban először csütörtök délelőttre, majd csütörtök délutánra halasztották el, hogy végül is csak a konverziós törvény megszavazása után, csütörtökön este tartásuk meg. Az ügy fontosságára való tekintettel meghívták a minisztertanácsra Maniu Gyulán kívül Pop-Csicsó István kamarai és Costachescu szenátusi elnököt is. A minisztertanács a késő éjjeli órákba benyúló tanácskozáson megvitatta a genfi egyezményt, amelynek terjedelmes szövegét táviratilag közölte Madgearu a kormánnyal.

Szenvedélyes pro és kontra hozzászólások után a kormány tagjai arra a konkluzióra jutottak, hogy az egyezmény által diktált feltételek nem fogadhatók el.

Különösképpen elfogadhatatlannak minősítették azokat a rendelkezéseket, amelyek Románia pénzügyi gazdálkodásának ellenőrzéséről intézkednek. Elhatározták, hogy Madgearunak nem adják meg a felhatalmazást a végleges aláírásra, ezzel szemben új utasításokat küldenek neki a tárgyalások folytatására.

A minisztertanács döntés bombaként csapott le a politikai életbe. Ellenzéki körökben azonnal a kormány súlyos fiaszkójáról beszéltek s máris elterjedt a hír, hogy a kormány a tárgyalások eddigi eredménytelenségének konzekvenciáit levonva, lemondani készül.

A minisztertanács után Vaida miniszterelnök azonnal Románba utazott, hogy a részleges őszi hadgyakorlatokon résztvevő uralkodónak jelentést tegyen a történetekről. Ebből arra következtettek, hogy Vaida azonnal be is fogja nyújtani lemondását. A liberális párt hivatalos lapja,

a **Vittorul** rendkívüli kiadást készített el, hogy a lemondás hírére a közvélemény tudomására hozzák.

Utóbb mégis letettek a különkiadásról, midőn megtudták, hogy a miniszterelnök még nem érkezett meg Románba és így még nem is volt alkalma beszélni az uralkodóval.

A minisztertanács döntés után a kormány a következő, nagy érdeklődéssel várt hivatalos kommunikét adta ki:

„A kormány megvitatta a román delegáció és a Népszövetség pénzügyi bizottsága közötti egyezménytervezetet és úgy találta, hogy ebben a nagyfontosságú kérdésben nem dönthet azonnal. Ezért utasította Madgearut, hogy kérjen haladékat a román kormány ellenjavaslatainak előterjesztésére, ugyanakkor kérve a népszövetségi bizottság javaslatainak megfelelő módosítását.”

Ez a diplomatikusan megfogalmazott közlemény hivatalosan is megerősíti, hogy a pénzügyi bizottság követelései és a kormány álláspontja között ellentétek vannak. Az egyezménytervezet részletes szövegét egyelőre csak a kormány ismeri,

ennek ismerete hiányában nehéz tisztázni képet alkotni a kormány és a pénzügyi bizottság közötti nézetellentétekről. A genfi feltételekről eddig a következő részletek szivárogtak ki: A Népszövetség eredetileg négy szakértőt akart küldeni Romániába, akik közül egy a Banca Nazionale, egy a pénzügyminisztérium, kettő pedig a többi minisztériumok és az autonómintézmények működését ellenőrizte volna.

A román delegáció kiharcolta az egyezmény olyan megfogalmazását, hogy a szakértőket nem a Népszövetség küldi az ország nyakára, hanem a kormány nevezi ki. Az ellenőrzés látszatának elkerülése és az „együttműködés” illúziójának megőrzése érdekében kiharcolták azt is, hogy a kormány is kinevez egy román szakértőt a Népszövetség mellé, akit mind annyiszor meg kell hallgatni, valahányszor Genfben Romániát érintő pénzügyi kérdésekről tárgyalnak.

A Népszövetség ilyenformán csupán egy szakértőt „küldött” volna Romániába, aki a román kormány által kinevezett szakértők munkáját kellett, hogy ellenőrizze.

A rendkívül terjedelmes egyezmény a továbbiakban kötelezi a kormányt, hogy tegyen meg minden lehető intézkedést a költségvetés kiegyensúlyozására. Ajánlja a kormánynak, hogy a külföldi tartozásokat továbbra is fizesse, de kilitásba helyezi a háborús tartozások fizetésének fel függesztését, a többi kölcsönök törlesztésének néhány évre való elhalasztását.

A Népszövetség és Románia közötti együttműködésről szóló egyezmény öt évre kötik meg, de hamarabb is felbontható, ha Románia pénzügyi szanalása időközben befejezett tényvé válik.

Ezek a részletek váltak ismertté abból az egyezményből, amelynek aláírását ajánlotta Madgearu a kormánynak. Elfogadása esetén Románia épügy a Népszövetség szigorú kontrolja alá került volna, mint ahogyan népszövetségi ellenőrzés alá helyezték a szanalás idején Ausztriát, Magyarországot és Görögországot is. A genfi delegációnak legfeljebb azt sikerült kiharcolni, hogy ezt a keserü pilulát aranyozott papirosban adják be az országnak: a Népszövetség nem „ellenőrököt”, hanem „szakértőket”, vagy a legrosszabb esetben is „felügyelőket” küldött volna ki.

A forma mindenesetre jelentős szerepet játszik és Románia méltóságát, pénzügyi függetlenségének látszatát az ilyen formában történő ellenőrzés kevésbé bántotta volna.

Ugyátszik azonban, hogy a kormány számára ez is sok volt. A visszautasító döntés meghozatalában szerepet játszott az is, hogy a Banca Nazionale semilyen körülmények között nem volt hajlandó újabb ellenőrt elfogadni és az erről szóló igazgatótanács határozatot még a minisztertanács előtt közölték a kormánnyal.

Ha a Népszövetséggel való „együttműködés” egyelőre semilyen pénzügyi támogatást nem jelent, ezzel szemben súlyos

Justizmord

A vádlott lelhajtott fejével áll bírái előtt. Előre tudja, hogy el fogják ítélni. Ha nem is lesz halálos ítélete, de börtönbe vetik, ártatlanul. Csak hogy ezuttal nem a bíróság hibás. A gyermeki szeretet vitte rá a fiut, hogy édesapja helyett vállalja a büntetést. A megtévedt öreg ember először életében került összeütközésbe a törvénnyel és rajta vesztett, mert nem volt tapasztalata. Helyette a fia állott bíróság elé, akit el is ítélték 3 évre.

Ez a példátlan fiúi szeretet képezi a leg nagyobb sikerű Fox slágerfilmnek témáját, melynek címe: „A fájdalom háza” (Édesanyám).

terheket ró az országra, úgy jogos a kérdés: miért volt szükséges mégis erre az együttműködésre apellálni? A válasz igen egyszerű. A külföldi hitelezők, akiknél már az Argetoianu-kormány is próbálkozott, sorozatosan visszautasítottak minden olyan kérést, amely a román állam külföldi tartozásainak enyhítésére vonatkozott. Még pedig arra való hivatkozással, hogy Románia tudna fizetni, ha rendet csinálnának a pénzügyi gazdálkodásában. Nem maradt más hátra, mint a Népszövetségen keresztül kiharcolni ezeket a könnyítéseket, aminek az ára viszont a pénzügyi kontroll volt. E pillanatban nem lehet tudni, hogy a történet után lehetséges-e Genffel a megegyezés. Ellenkező esetben Romániának ismét közvetlenül a hitelezőktől kell kérni részleges moratóriumot, külföldi tartozásaira. Tutue professzor, a kormány megbízottja, már tárgyal is ebben az irányban a londoni és párizsi bankárokkal. Hogy milyen eredménnyel, azt a közeljövő fogja megmutatni.

A nemzeti parasztpárt regáti szárnya a konverzió ellen szavazott

Nem él a párt retorzióval a konverzió ellen szavazókkal szemben

Bucuresti-Bukarest, október 7. A lapok élénken kommentálják a tegnapi kamarai szavazás lefolyását. Kiemelik, hogy az erdélyiek Vlad Aurel és két távollévő képviselő kivételével, valamennyien a kormány javaslatát mellett szavaztak. Az erdélyiek különben tegnap este együtt vacsoráztak a Moderna-étteremben Maniuval együtt és ez a kö-

zös vacsora is egységüknek és szolidaritásuknak volt a jele. Egyes ellenzéki lapok különböző következtetéseket vonnak le abból a tényből, hogy a konverzió ellen szavazók között volt Nestor Badea, Mihalache unokaöccse és Vladescu, a „Taranismul” című lapnak, Mihalache organumának a szerkesztője. A nemzeti parasztpárt körében az

a vélemény, hogy miután kifejezetten nem tették pártkérdéssé a konverzió megszavazását, az ebben az egy kérdésben ellentétes álláspontot elfoglalókkal szemben semmiféle eljárással nem élnek. A párt ezzel az álláspontjával demokrata elveinek kíván kifejezést adni.

Hitler bukásával számolnak az új német választásokon

A nácik saját párthíveiket is meggyilkolják

Berlin, október 7. A baloldali pártok egyik vezető politikusa az egyik berlini lapban a következőképpen fejtekte ki a Pápen-kormány kilátásait: A Pápen-Schleicher-kormány állandóan azt hangoztatja, hogy hosszú időre akar be rendezkedni. Ez a terve azonban Pápennek csak akkor sikerülhet, ha gazdasági terveit keresztül tudja vinni és ilyen módon tényleg sikerül megjavítania a gazdasági helyzetet, ez azonban kétséges. A birodalmi gyűlési választások eredményétől kevésbé függ a mostani kormány hivatalban maradása. Bizonyosra veszik, hogy a nemzeti szocialista a küszöbön álló választásokon veszteségeket szenvednek. A nemzeti szocialista választók kiábrándultak Hitlerből, aki a legutóbbi választáson 230 mandátumot kapott és ilyen óriási parlamenti erővel tudott eddig semmit elérni. Hitler azzal a beszéddel, amelyben kijelentette, hogy hatalomra fog jutni, mivel túléli Hindenburgot és azzal a táviratával, amellyel a Beuthenben halálraírt pártíveit bajtársai-

ként üdvözölte, saját pártjában is sokat ártott magának. A nemzeti szocialista párt keretén belül egyre nagyobb az egyenlenség, ami különösen Hitler és Strasser, a párt két realpolitikusa között mutatkozik. Ezenkívül a nemzeti szocialistáknál a pénz hiánya is kezd mutatkozni, mivel a gyárosok már alig támogatják Hitlert. Eppen ezért számolnak azzal, hogy a nemzeti szocialisták szavazataik 25 százalékát elvesztik. A német nemzeti párt ezzel szembe számol azzal, hogy mandátumainak száma megkétszereződik. Minthogy a centrum ereje változatlan marad, nincs kizárva, hogy a német nemzetiek koalícióra lépjenek a centrummal, ami ugyan még nem jelentene parlamenti többséget, de olyan blokkot képezne, amelyre a Pápen-kormány ebben az esetben kisebbségi kormányként szerepelhetne az új birodalmi gyűlésben és ebben az esetben talán a szociáldemokraták is bizonyos mérsékelt ellenzéki álláspontra helyezkednének. Pápen-kormányuk egyébként széles néprétegekben azért örvend szimpátiá-

nak Németországban, mivel Hitlert távol tartja a hatalomtól.

Berlin, október 7. Egy politikai gyilkossági bűnperben tegnap szenzációs fordulatok álltak be. Miután a gyilkosság a szükségrendelet megjelenése után történt, néhány munkásra halálbüntetés várt. A tárgyalás folyamán még az ügyészség szempontjából is megbízható tanúk jelentek, akik elmondták, hogy a lövéseket nem a kommunisták adták le, hanem a nácik sorából estek a lövések. Miután számos ilyen egybehangzó vallomás hangzott el, az ügyész felállt és kijelentette, hogy a gyilkosságra szóló vádat el kell ejtenie, miután a vádlottakra nem lehet semmit se bebizonyítani, sőt maga az államügyész is valószínűnek tartja, hogy a halálos lövés a nácik sorából érte bajtársukat. Ezért a vádlottak szabadlábra helyezését indítványozza.

A vádbeszéd további részében csak öt vádlott ellen tartotta fenn a vádat a nyugalom megzavarása miatt s azért 2-10 évig terjedő fegyházat indítványozott. A tárgyalás folyamán azonban valamennyi vádlott szabadonbocsátották.

Aranyozott papirosban keserű pilulát akart lenyeletni Romániával a Népszövetség

Felborult a genfi megállapodás. A kormány nem adta meg Madgearunak a meghatalmazást az egyezmény aláírására

Szigoru kontroll alá akarták helyezni Románia pénzügyeit

Bucuresti-Bukarest, október 7. (Az Uj Kelet tud.) A genfi tárgyalások menetében váratlan fordulatot hozott a tegnapi esti minisztertanács. Megírtuk, hogy a Népszövetség pénzügyi bizottságában tegnap délelőtt létrejött a megegyezés. A Genfben tárgyaló román delegáció vezetői: Madgearu és Lugoianu hosszas erőfeszítések után megállapodtak egy olyan egyezményben, amely látszólag elfogadható volt Románia számára, ha kedvezőnek nem is lehetett mondani.

A megegyezést a nemzetközi jogszabások értelmében parafálták, ahhoz azonban, hogy jogerőre emelkedjen, szükséges volt, hogy a kormány felhatalmazza Madgearut a végleges aláírásra.

Tegnap délután politikai körökben bizonyossá tették, hogy a kormány ezt a felhatalmazást meg is adja. Félhivatalos közleményeket adtak ki arról, hogy az adott körülmények között nem lehetett Genfben nagyobb eredményt elérni, s hogy a megállapodás új lépést jelent Románia pénzügyi életében.

Madgearu már szerdán délelőtt sűrűn a kormánytól a felhatalmazást. Vaida egybe is hívta a minisztertanácsot, ezt azonban először csütörtök délelőttre, majd csütörtök délutánra halasztották el, hogy végül is csak a konverziós törvény megszavazása után, csütörtökön este tartásuk meg. Az ügy fontosságára való tekintettel meghívták a minisztertanácsra Maniu Gyulán kívül Pop-Csicsó István kamarai és Costachescu szenátusi elnököt is. A minisztertanács a késő éjjeli órákba benyúló tanácskozáson megvitatta a genfi egyezményt, amelynek terjedelmes szövegét táviratilag közölte Madgearu a kormánnyal.

Szenvedélyes pro és kontra hozzászólások után a kormány tagjai arra a konklúzióra jutottak, hogy az egyezmény által diktált feltételek nem fogadhatók el.

Különösképpen elfogadhatatlannak minősítették azokat a rendelkezéseket, amelyek Románia pénzügyi gazdálkodásának ellenőrzéséről intézkednek. Elhatározták, hogy Madgearunak nem adják meg a felhatalmazást a végleges aláírásra, ezzel szemben új utasításokat küldenek neki a tárgyalások folytatására.

A minisztertanács döntés bombaként csapott le a politikai életbe.

Ellenzéki körökben azonnal a kormány sulyos fiaskójáról beszéltek, s máris elterjedt a hír, hogy a kormány a tárgyalások eddigi eredménytelenségének konzekvenciáit levonva, lemondani készül.

A minisztertanács után Vaida miniszterelnök azonnal Románba utazott, hogy a részleges őszi hadgyakorlatokon résztvevő uralkodónak jelentést tegyen a történetekről. Ebből arra következtettek, hogy Vaida azonnal be is fogja nyújtani lemondását. A liberális párt hivatalos lapja,

a Vitorul rendkívüli kiadás készített el, hogy a lemondás hírére a közvélemény tudomására hozták.

Utóbb mégis letettek a különkiadásról, midőn megtudták, hogy a miniszterelnök még nem érkezett meg Románba és így még nem is volt alkalma beszélni az uralkodóval.

A minisztertanács döntés után a kormány a következő, nagy érdeklődéssel várt hivatalos kommunikét adta ki:

„A kormány megvitatta a román delegáció és a Népszövetség pénzügyi bizottsága közötti egyezménytervezetet és úgy találta, hogy ebben a nagyfontosságú kérdésben nem dönthet azonnal. Ezért utasította Madgearut, hogy kéri a haladékot a román kormány ellenjavaslatának előterjesztésére, ugyanakkor kérve a népszövetségi bizottság javaslatának megfelelő módosítását.”

Ez a diplomatikusan megfogalmazott közlemény hivatalosan is megerősíti, hogy a pénzügyi bizottság követeléseit és a kormány álláspontja között ellentétek vannak. Az egyezménytervezet részletes szövegét egyelőre csak a kormány ismeri,

ennek ismerete hiányában nehéz tiszta képet alkotni a kormány és a pénzügyi bizottság közötti nézetellentétekről. A genfi feltételekről eddig a következő részletek szivárogtak ki: A Népszövetség eredetileg négy szakértőt akart küldeni Románia, akik közül egy a Banca Nationala, egy a pénzügyminisztérium, kettő pedig a többi minisztériumok és az autonómintézmények működését ellenőrizte volna.

A román delegáció kiharcolta az egyezmény olyan megfogalmazását, hogy a szakértőket nem a Népszövetség küldi az ország nyakára, hanem a kormány nevezi ki. Az ellenőrzés látszatának elkerülése és az „együttműködés” iluziójának megőrzése érdekében kiharcolták azt is, hogy a kormány is kinevez egy román szakértőt a Népszövetség mellé, akit mindannyiszor meg kell hallgatni, valahányszor Genfben Romániát érintő pénzügyi kérdésekről tárgyalnak.

A Népszövetség ilyenformán csupán egy szakértőt „küldött” volna Románia, aki a román kormány által kinevezett szakértők munkáját kellett, hogy ellenőrizze.

A rendkívül terjedelmes egyezmény a továbbiakban kötelezi a kormányt, hogy tegyen meg minden lehető intézkedést a költségvetés kiegyensúlyozására. Ajánlja a kormánynak, hogy a külföldi tartozásokat továbbra is fizesse, de kilitásba helyezi a háborús tartozások fizetésének felhagyását, a többi kölcsönök törlesztésének néhány évre való elhalasztását.

A Népszövetség és Románia közötti együttműködésről szóló egyezmény öt évre kötik meg, de hamarabb is felbontható, ha Románia pénzügyi szanalása időközben befejezett tényé válik.

Ezek a részletek váltak ismertté abból az egyezményből, amelynek aláírását ajánlotta Madgearu a kormánynak. Elfogadása esetén Románia épügy a Népszövetség szigorú kontrollja alá került volna, mint ahogyan népszövetségi ellenőrzés alá helyezték a szanalás idején Ausztriát, Magyarországot és Görögországot is. A genfi delegációnak legfeljebb azt sikerült kiharcolni, hogy ezt a keserű pilulát aranyozott papirosban adják be az országnak: a Népszövetség nem „ellenőrök”, hanem „szakértők”, vagy a legrosszabb esetben is „felügyelőket” küldött volna ki.

A forma mindenesetre jelentős szerepet játszik és Románia méltóságát, pénzügyi függetlenségének látszatát az ilyen formában történő ellenőrzés kevésbé bántotta volna.

Ugyilátszik azonban, hogy a kormány számára ez is sok volt. A visszautasító döntés meghozatalában szerepet játszott az is, hogy a Banca Nationala semilyen körülmények között nem volt hajlandó újabb ellenőrt elfogadni és az erről szóló igazgatótanács határozatot még a minisztertanács előtt közölték a kormánnyal.

Ha a Népszövetséggel való „együttműködés” egyelőre semmilyen pénzügyi támogatást nem jelent, ezzel szemben súlyos

A nemzeti parasztpárt regáti szárnya a konverzió ellen szavazott

Nem él a párt retorzióval a konverzió ellen szavazókkal szemben

Bucuresti-Bukarest, október 7. A lapok élénken kommentálják a tegnapi kamarai szavazás lefolyását. Kiemelik, hogy az erdélyiek Vlad Aurel és két távollevő képviselő kivételével, valamennyien a kormány javaslata mellett szavaztak. Az erdélyiek különben tegnap este együtt vacsoráztak a Modern-étteremben Maniuval együtt és ez a kö-

zös vacsora is egységüknek és szolidaritásuknak volt a jele. Egyes ellenzéki lapok különböző következtetéseket vonnak le abból a tényből, hogy a konverzió ellen szavazók között volt Nestor Badea, Mihalache unokaöccse és Vladescu, a „Taranismul” című lapnak, Mihalache organumának a szerkesztője. A nemzeti parasztpárt körében az

a vélemény, hogy miután kifejezetten nem tették pártkérdéssé a konverzió megszavazását, az ebben az egy kérdésben ellentétes álláspontot elfoglalókkal szemben semmiféle eljárással nem élnek. A párt ezzel az álláspontjával demokrata elveinek kíván kifejezést adni.

Hitler bukásával számolnak az új német választásokon

A náci sajtó párthiveiket is meggyilkolja

Berlin, október 7. A baloldali pártok egyik vezető politikusa az egyik berlini lapban a következőképpen fejtette ki a Pápen-kormány kilátásait: A Pápen-Schleicher-kormány állandóan azt hangsúlyozta, hogy hosszú időre akar berendezkedni. Ez a terve azonban Pápennek csak akkor sikerülhet, ha gazdasági terveit keresztül tudja vinni és ilyen módon tényleg sikerül megjavítania a gazdasági helyzetet, ez azonban kétséges. A birodalmi gyűlési választások eredményétől kevésbé függ a mostani kormány hivatalban maradása. Bizonyossá veszik, hogy a nemzeti szocialisták a küszöbön álló választásokon veszteségeket szenvednek. A nemzeti szocialista választók kiábrándultak Hitlerből, aki a legutóbbi választáson 230 mandátumot kapott és ilyen óriási parlamenti erővel sem tudott eddig semmit elérni. Hitler azzal a beszédével, amelyben kijelentette, hogy hatalomra fog jutni, mivel túléli Hindenburgot és azzal a táviratával, amellyel a Beuthenben halálraítélt párthiveit bajtársai-

ként üdvözölte, saját pártjában is sokat ártott magának. A nemzeti szocialista párt keretén belül egyre nagyobb az egyenletlenség, ami különösen Hitler és Strasser, a párt két reálpolitikusa között mutatkozik. Ezenkívül a nemzeti szocialistáknál a pénz hiánya is kezd mutatkozni, mivel a gyárosok már alig támogatják Hitlert. Eppen ezért számolnak azzal, hogy a nemzeti szocialisták szavazataik 25 százalékát elvesztik. A német nemzeti párt ezzel szembe számol azzal, hogy mandátumainak száma megkétszereződik. Minthogy a centrum ereje változatlan marad, nincs kizárva, hogy a német nemzetiek koalícióra lépnek a centrummal, ami ugyan még nem jelentene parlamenti többséget, de olyan blokkot képezne, amelyre a Pápen-kormány ebben az esetben kisebbségi kormányként szerepelhetne az új birodalmi gyűlésben és ebben az esetben talán a szociáldemokraták is bizonyos mérsékelt ellenzéki álláspontot helyezkednének. Pápen-kormányt egyébként széles néprétegekben azért örvendő szimpátiá-

nak Németországban, mivel Hitlert távolították a hatalomtól.

Berlin, október 7. Egy politikai gyilkossági bűnperben tegnap szenzációs fordulatok álltak be. Miután a gyilkosság a szükségrendelet megjelenése után történt, néhány munkásra halálbüntetés várt. A tárgyalás folyamán még az ügyészség szempontjából is megbízható tanúk jelentkeztek, akik elmondták, hogy a lövéseket nem a kommunisták adták le, hanem a náci sorából estek a lövések. Miután számos ilyen egybehangzó vallomás hangzott el, az ügyész felállt és kijelentette, hogy a gyilkosságra szóló vádat el kell ejtenie, miután a vádlottakra nem lehet semmit se bebizonyítani, sőt maga az államügyész is valószínűnek tartja, hogy a halálos lövés a náci sorából érte bajtársukat. Ezért a vádlottak szabadlábra helyezését indítványozza.

A vádbeszéd további részében csak öt vádlott ellen tartotta fenn a vádat a nyugalom megzavarása miatt s azért 2-10 évig terjedő fegyházat indítványozott. A tárgyalás folyamán azonban valamennyi vádlott szabadonbocsátották.

Justizmord

A vádlott lehajtott fejjel áll bírái előtt. Előre tudja, hogy el fogják ítélni. Ha nem is lesz halálos ítélete, de börtönbe vetik, ártatlanul. Csak hogy ezáltal nem a bíróság hibás. A gyermeki szeretet vitte rá a fiút, hogy édesapja helyett vállalja a büntetést. A megtévedt öreg ember először életében került összeütközésbe a törvénnyel és rajta vesztett, mert nem volt tapasztalata. Helyette a fia állott bíróság elé, akit el is ítélték 3 évre.

Ez a példátlan fiúi szeretet képezi a legnagyobbsikerű Fox slágerfilmnek témáját, melynek címe: „A fájdalom háza” (Édesanyám).

terheket ró az országra, úgy jogos a kérdés: miért volt szükséges mégis erre az együttműködésre apellálni? A válasz igen egyszerű. A külföldi hitelezők, akiknél már az Argetoianu-kormány is próbálkozott, sorozatosan visszautasítottak minden olyan kérést, amely a román állam külföldi tartozásainak enyhítésére vonatkozott. Még pedig arra való hivatkozással, hogy Románia tudna fizetni, ha rendet csinálnának a pénzügyi gazdálkodásában. Nem maradt más hátra, mint a Népszövetségen keresztül kiharcolni ezeket a könnyítéseket, aminek az ára viszont a pénzügyi kontroll volt. E pillanatban nem lehet tudni, hogy a történet után lehetséges-e Genffel a megegyezés. Ellenkező esetben Romániának ismét közvetlenül a hitelezőktől kell kérni részleges moratóriumot, külföldi tartozásaira. Tutuc professzor, a kormány megbízottja, már tárgyal is ebben az irányban a londoni és párizsi bankárokkal. Hogy milyen eredménnyel, azt a közeljövő fogja megmutatni.

Amatőrök, hazárdörök, dilettánsok uralma

A legtöbb ember érzi az igazságot, de nem mondja ki. Részben érdekből, részben gyávaságból, de leginkább ama tompult közöny következtében, mely a szellemi tunyaságnak époló kétségtelen jele, mint az erkölcsi kényelemnek.

Vannak azonban erkölcsi izgágák és szellemi petrolörök is, akik az egyszerű és skrupulus nélküli tagadásban élik ki magukat s robbantási, helyesebben rombolási ösztönüket intellektuális formákba mentik át.

Korunk állítólag a demokrácia kor-szaka. Csak természetes tehát, hogy a demokráciával szemben az előbbi típusok a vak kritikálanság, a korlátozott fetisizmus lelki és szellemi beállítottságával foglalnak állást, vagy erkölcsi inferioritások és anyagi érdekeik fekete köpenyegébe burkolva szibarita alakjukat: a hazárdörök szagát kergetik árkon-bokron át.

A másik típus sem kevésbé elterjedt. Sőt egyre divatosabbá lesz. Mindegy, hogy minek nevezik magukat; lényegükben megegyeznek abban, hogy a demokráciát minden körülmények között tagadják.

Az előbbi típusal szemben meg van az az előnyük, hogy amíg az általános-ságok vonalán mozognak: nagyon gyakran érintik a közhelyszerű igazságokat. Ez az előny főlénybe csap át, mihelyst az egyéni akarat bősége és túltengése párosul vele, — amikor analízis és a dolgok sokrétű összefüggésének feltársa nélkül és könnyelmű elhanyagolása mellett: a pusztá negáció álláspontjára helyezkednek.

Nem is mindennapi, hanem már történelmi igazság, hogy ellenség, vagy ellenséggel szemben az ellenséggel szemben képtelen a tárgyilagosságra. Hiába büszkélkedünk évezredek kulturánkkal: ez a kultúra még nem tudta megvalósítani azt a minimális eszményt sem, hogy perdöntő kérdésekben az eszünkkel és ne a szenvedélyeinkkel cselekedjünk. Ezt főleg a modern demokrácia keretében felsorakozott tömegek viselkedése bizonyítja, amelyeknek erkölcsi ingatlaga olykor már nem is a tragikum, hanem a komikum orrait surlója.

S talán éppen a tömegeknek ez a megbízhatatlansága, lélektani cédasága a legfőbb oka annak, hogy a demokrácia vakon hívó épügy a nevében védelmezik körömszakadtáig a demokráciát, mint a demokrácia vak és feltétlen takadói — a diktatúrát.

A szellemi és erkölcsi befolyásolhatatlanságnak legmagasabb fokára feljutott férfiak képesek csak arra, hogy még saját hitvallásuk, eszményük hibáit és hüneit is époló kevéssé kezeljék tabuként, mint az ellenkező álláspont vélt, vagy tényleges igazságait.

Masaryk Tamás — a filozófus, a gondolkodó eme ritka típusok közé tartozik. Ez a férfi, aki egész politikai karrierjét — mely a legalacsonyabb társadalmi osztály mélysegeiből ivelt fel — a magasságba — a demokráciának köszönhetette, a napokban hosszú nyilatkozatot adott, amelyben igen éles bírálatban részesítette a demokrácia hüneit és hibáit, tévelygéseit és tévedéseit.

— Amatőrök, hazárdörök, dilettánsok és parvenük vetették magukat a háboru

utáni politikára s gazdálkodásra és nagy részben még ma is uralmon vannak. S ez a tény azt mutatja, hogy a demokráciának a maga előnyeivel sulyos meg nyilvánulásai is vannak. Az általános választójognak nem azt kellene szolgálnia, hogy mindenki, aki erre önmagát képesnek tartja, vezetőszerepet igényel. hessen magának a politikának. A demokrácia szabadságot jelent, de nem abszolút egyenlőséget. Ma a parvenük hatalomra jutásának veszélye sokkal nagyobb, mint máskor volt. Annál is inkább, mert tisztázatlan még a kérdés, vajjon az akarat, vagy a szellem fontosabb, vagyis hogy ezek közül melyik kormányozzon. A nagy férfiak életrajza megmutatja, hogy ész nélkül nincs akarat. Ez azt sem cáfolja meg, ha a háboru utáni évek zavaraiiban energikus analfabéták jutottak hatalomra. A kormányzásra nem alkalmasak sem a ki-mondott intellektuelek, sem a brutális hatalmu emberek, hanem akiknek meg van a felkészültségük és tudatában vannak komoly felelősségüknek.

Ezeket a mély megdölgöztetésre szánt szavakat mondotta Masaryk s e néhány mondatban a háboru utáni demokrácia egész tragikumát mutatkozik meg.

Mert lehetetlen elképzelni azt, hogy nyugtalanító, sőt sokszor kétségbeesítő okozatok az okok megbetegedése, vagy enerváltsága nélkül hassanak. Az ellentétek dialektikája nem hat, vagy legalább is nem végzetesen hat abban az esetben, ha az ellentéteket felidőző okokban nem található fel a tragikus okozatok magva. A fasizmus ellentéte a demokráciának, de a demokrácia bünei, vagy tévedései nélkül legfeljebb a pusztá elképzelésig: az utópiáig jutott volna el.

Csak Európa utolsó évtizedének történelmére kell komor és elmélyült pillantást vetnünk, hogy Masaryk nyilatkozatának nem is erkölcsi, hanem ténybeli igazságaira lelünk.

Az iskolapéldát erre főleg Németország utolsó évtizedének történelme adja. Az összeomlás után a hatalom a német szociáldemokrata párt kezében összpontosult, amely e hatalom teljességével egy teljesen új világot teremthetett volna az összeomlott császárság romjain.

Szerencsétlenségre azonban a német szociáldemokrácia éppen abban a történelmi pillanatban kellett, hogy nélkülözze nagy egyéniségeit, amikor erre a legnagyobb szükségé lett volna. Bebel, Liebknecht Vilmos halottak voltak a nagy összeomlás idején, amikor a német szociáldemokrácia uralomra került.

Az élre amatőrök, dilettánsok, parvenük kerültek, akik a nagy ideálokat „realpolitikába” mentették át.

A tömegek nagyrésze követte őket. Am a szabadságot, mely az öllükbe hullott, sem akarattukkal, sem szellemükkel nem tudták saját javukra felhasználni. Amikor azután a saját tévelygéseik bosz szott történelmi pillanatok következményei ellenük fordultak: ugyanezek a tömegek egyetlen gesztussal a demokrácia tagadóivá csaptak fel. Az akarat vadsága ke-rekedett felül, hogy a szellemet számüze

tésbe kényszerítse s ami szellem még megmaradt — a teljes akaratlanság azilumába menekült.

Egy kiragadott példa csak illusztrál, de nem világít le a mélysegekbe. Arra mégis jó azonban, hogy Masaryk igazságait alátámasszuk vele. Hogy igazolja a tételt: ész nélkül az akarat csak meddő terrort, brutalitást szülhet, de alkotásra képtelen, mint ahogyan a szellemi képes ség erkölcsi tisztaság és hatalmas akaratérő nélkül a tehetetlenség kritériuma lesz.

Masaryk nagyon helyesen világít reá többek között arra is, hogy az orosz bolsevizmus sohasem győzhetett volna egy pusztá történelmi lehetőség kihasználása nélkül, ha vezérei nem lettek volna zse niálisak és nem tarthatnák TAOÜNRDI sem, ha e tehetségek munkája pozitív al kotó munkában nem jutna kifejezésre.

Az illusztráció kedvéért még tovább is mehetünk. Hitlernek gigászi tömegek állottak rendelkezésére s egyidőben az egész német plutokrácia a háta mögött állt, mégsem ment semmire. Mussolini ezzel szemben néhány száz ezer emberrel meg tudta hódítani és ma is kezében tartja az olasz államhatalmat.

Pusztá véletlen volna ez? Nem hiszünk a véletlenekben. A véletlen fel nem is mert okok egyúttatása csak, de semmi esetre sem áll elő az okok hiányából.

A baj felismerése még nem jelenti a biztos gyógyulást, de megadja rá a le-hetőséget. A demokrácia világszerte baj ban van, mert szerveit és szervezetét ká-

Ismét kapható:

Ganz Ábrahámné Köser szakácskönyve

Leszállított ára: **Lei 180**

Kapható az UJ KELET könyvostályában, a pénz előzetes beküldésével, vagy utánvétellel

ros miázmák lepték el. Akik még hisznek benne, vagy legalább is szeretnének hinni benne, akik nem állanak a pusztá negáció álláspontján, azoknak még az operálókéstől sem szabad visszariadniok. Salamon László.

Az angol konzervatív párt kongresszusán az élelmiszerimport további drasztikus megszorítását jelentették be

London, október 7. Blackpoolban megkezdődött az angol konzervatív párt kongresszusa. Neville Chamberlain kincstári kancellár beszédében méltatta az ottawai megállapodások jelentőségét. A többi felszólalók örömeiket fejezték ki az ottawai egyezmények megkötése felett. Későbbi jelentés

szerint a konzervatív párt Blackpoolban tartott kongresszusán feltűnést keltett Elliot őrnagynak, a nemzeti kormány földművelésügyi miniszterének bejelentése az angol élelmiszerimport további drasztikus megszorításának tervéről.

— Mexikóból kiutasították a pápai nuncius. Londonból jelentik: Newyorki jelentés szerint Flores mexikói pápai nuncius még egyelőre a texasi Carrizé határvárosban tartózkodik, de másfél napja már az Egyesült Államok területén van. A nuncius, mint ismeretes, kiutasították Mexikóból, a határra vitték és áttették a határon.

— Ötvenmillió frankos kölcsönt szavazott meg egy francia pénzcsoport a lengyel jegybanknak. Párizsból jelentik: A Banque Polonoise vezetése alatt álló pénzcsoport ötvenmillió frankos kölcsönt szavazott meg a lengyel jegybanknak, amely ezt az összeget a lengyel mezőgazdaság szanálására fogja fordítani.

— A színésznő szerelme. Párizsból jelentik: Egyik előkelő párizsi étteremben a vendégek szemlétára több méregpaszillát vet be Claire de Lorez film színésznő, aki nemrég tért vissza Amerikából Franciaországba. A színésznőt kórházba szállították, ahol megállapították, hogy állapota életveszélyes. A nyoma az adatai szerint a művésznő egy előkelő görög diplomatának a fiába volt szerelmes. A fiatal embert nemrég szülei hazahívták és valószínűleg emiatt akart a művésznő megválni az élettől. Claire de Lorez azt állítja, hogy nem akart öngyilkos lenni, hanem végzetes tévedés történt.

— Újra sulyos munkanélküli zavargások voltak Angliában. Londonból jelentik: Belfastban sulyos munkanélküli zavargások voltak. A tömeg ellen lovas rendőrségen kívül páncélosautókat is kivonultattak. Két rendőrt és tizenhét tüntetőt sulyos állapotban szállították kórházba. Számos letartóztatás történt.

— Tüntetőt rendeztek a francia mezőgazdák a párizsi gabona-tőzsde előtt. Párizsból jelentik: A francia mezőgazdák tömeggyűlésen kimondották, hogy amennyiben a kormány nem honorálja kívánásait, megtagadják az adófizetést. A gazdák tüntetőt rendeztek a gabona-tőzsde előtt s tiltakoztak a szerelmes alacsony gabonaár-folyam ellen.

— Olasz és francia hajók karambolja. Berlinből jelentik: Cuxhaven kikötője előtt az Agont francia hajó összeütközött az Ancona olasz gőzessel. A francia hajó erősen megsérült, de sikerült bevontatni a kikötőbe, ahol javítás alá vették.

Az évtized legnagyobb alkotása. Zs. J. Két fogoly. 618 old. diszvásonkötésben 90 lej. A szökevény 88 lej. Zs. J. J. legújabb regénye: A lélek kialszik 68 lej. Utánvétellel portóval, vagy beküldve portómentes LEPAGEL-nál Kolozsvár.

Megjelent

Dr. Kecskeméti Lipót

főrabbi

JEREMIAS

(Jeremiás prófeta és kora)

3 kötetes nagy munkája

Kapható: Vidor Manó könyvkereskedésben Oradeán

600 leiert

valódi velinpapírra nyomott, egészvásonkötésbe kötött példányok ára 1200 Lei

Kezdők részére.

100 újságcikk alapján románul

a legalkalmasabb arra, hogy a nyelvet játszi könnyűséggel, szórakozva, minden eddigi rendszertől eltérő metódussal elsajátítsa a román nyelvet. E munka egyszeri átoltasása révén bárki megtanulhat helyesen románul írni, olvasni, elsajátítja az államnyelv szellemét, fordulatait, nyelvtani szerkezetét, gyakorlati szókincse pedig arra képesít, hogy a legszükségesebb mindennapi beszélgetésben helytállni tudjon.

Eddigi árát mélyen leszállítottuk.

most csak 150 lej az UJ KELET könyvostályában

Uraim! Gallérjai tovább tartanak, ha a „Cristal” mossa különös gonddal.

Nagy Pál még mindig tagad, de bűnössége már kétségtelenül bizonyítva van

Rockensteinnak 1931 júliusáig egész Romániára kiterjedő tőzsdebizományosi irodája volt Bukarestben. Ma kísérik át Nagy Pált az ügyészségre. A magyar rendőrség megindította a kiadatási eljárást

Cluj-Kolozsvár, október 7. (Az Uj Kelet tud.) A Kolozsváron letartóztatott Nagy Pál kihallgatása iránt fokozott érdeklődés nyilatkozik meg. Most már kétségtelenül bebizonyosodott hogy a nagy-szerűen felépített alibi összeomlik a budapesti rendőrfőkapitányság által feltárt bizonyítékok sulya alatt és bár Nagy Pál még pénteken is állandóan tagadásban volt, egyre több és több bizonyítéka van már bűnösségének.

A budapesti rendőrkapitányság kihallgatásokat eszközölt, hogy meggyőződjék Nagy Pál gyanus alibiének tarthatatlanságáról. Az a rendőrtisztviselő, aki előtt Nagy Pál a télikabátjának elvesztéséről szóló feljelentést megtette, határozottan megcáfolja Nagy Pálnak azt az állítását, hogy ő tizenegy órától tizenkettőig lett volna a rendőrségen.

Nagy Pál tizennyhárom óra előtt pár perccel jelentkezett a főkapitányságon s tizenegy óra öt perckor már el is távozott. Így feltétlenül volt ideje arra, hogy a vasúthoz autózzon és együtt utazzon Bauer Máriával,

akitől aztán Szekulesz barátjával együtt a koffert elrabolta.

Nagy Pál kolozsvári kijelentései egyébként sorozatosan ellentmondanak nemcsak a budapesti, de a kolozsvári rendőrség nyomozási eredményeinek is. A kolozsvári rendőrség megállapította, hogy Nagy Pálnak az a kijelentése, miszerint nem tud Rockenstein viselt dolgairól és nincs is vele jó összeköttetésben, nem felel meg a valóságnak. Rockenstein ugyanis már kedden este telefonon felhívta Blum Pál kolozsvári tőzsdebizományost és megkérdezte, hogy Pali nem-e érkezett Kolozsvárra. Rockenstein arra kérte Blumot, hogy keresse meg mostohaafiát a kolozsvári szállodákban. Így hát Rockenstein előre tudott mostohafia szökéséről, sőt Blummal zürichi telefonszámát is közölte, hogy ha Pali megérkezik Kolozsvárra, azonnal hívja fel, Nagy Pál Kolozsváron azt a Kormosné nevű budapesti hölgyet is felhívta, akivel együtt jött autón Budapestről Nagybányára.

Letartóztatása alkalmával Nagy Pál koffertjét átkutatták és a zöld burkolatú kiskofferben, amely tökéletesen hasonlít a Bauer Máriától ellopott bőröndhöz, megtalálták a jegyzeteit is.

Ezek a jegyzetek hatalmas összegű valutaspékulációról szólnak és arra mutatnak, hogy Rockenstein, Nagy Pál és az ügyben egyelőre homályos szerepet játszó Steinfeld között szoros üzleti kapcsolat állott fenn.

Ez is bizonyítéka annak, hogy Nagy Pál kolozsvári vallomása nem felel meg a valóságnak.

Pénteken a központi rendőrségen folytatták Nagy Pál kihallgatását. Nagy az eléjétart bizonyítékok sulya alatt sem változtatta meg vallomását. Továbbra is fenntartja, hogy nem ismeri Bauer Máriát és mostohaapjának üzleti ügyeivel semmi összefüggése nincsen. Drághiciu rendőrigazgató erre azt a kérdést tette fel, hogy amennyiben mostohaapjával nem érintkezett, úgy miért kereste Rockenstein őt Kolozsvárra való megérkezése előtt.

Rockenstein tudta, hogy ő Budapestről Nagybányára és Nagybányáról

WELLS H. G.

Minden kötet egész vászonban kötve, gyönyörű papírra nyomtatva, kötetenként 60 lej. 1. Anna Veronika. 2. Az istenek elede. 3. Kipps. 4. A láthatatlan ember. 5 és 6. William Clissold világa. 7. Mr. Polly lázadása. 8. Amikor az üstökös eljön. 9. Egyelőre. 10. Elet és kaland. 11 és 12. Tono Bungay. 13. Mr. Britling. 14. Csodálatos történetek. 15. Az álom. 16. Bealby. 17. Mr. Levisham és a szerelem. 18. A tengeri tündér. 19 és 20. A szenvedélyes barátok. Kapható az Uj Kelet könyvostályában összeg és portóköltés előzetes beküldése utánvétellel.

Kolozsvárra jön, tehát tagadó vallomása valótlan.

Nagy Pál erre a fogas kérdésre nem tudott határozott választ adni és kitérően felelt. A kihallgatás során különböző kérdéseket intéztek hozzá arra vonatkozólag is, hogy milyen ügyleteket bonyolított le mostohaapjával Romániában. A rendőrség ugyanis megállapította, hogy

Rockenstein 1931 júniusáig Bukarestben az Esplanadé-szállodában tőzsdé-ügynökséget vezetett, amellyel mostohafia is összeköttetésben állt.

Ez a tőzsdebizományosi iroda az egész országra szóló nagyarányú tevékenységet fejtett ki. Ennek az irodának működését illetően a bukaresti rendőrkvesztura ve-

zeti a nyomozást.

A kolozsvári rendőrség bűnjelként lefoglalta Nagy Pál autóját is, azonkívül pénteken egész napon át tanulmányozta a letartóztatott jegyzeteit, amelyekből ennek mostohaapjával, Szekulesz és Steinfelddel való kapcsolatait lehet megállapítani. Ezek a jegyzetek még rendkívül fontos bizonyítékok lehetnek a hatóságok kezeiben és ha a jegyzetek rejtélyeit megfejtik, teljes egészükben a rendőrség előtt fognak állani a budapesti bőröndrablási bűnügy részletei is.

Hatiegan Simon rendőrkvesztör pénteken sürű folytatott telefonbeszélgetéseket Bukaresttel. A budapesti rendőrfőkapitányság is a bukaresti rendőrigazgatósággal tart fenn kapcsolatot a Nagy Pál és a Rockenstein-féle budapesti

Rejtélyes módon ütött el a vonat egy nádasréti mezőőrt

Gyilkosság, vagy szerencsétlenség történt?

Cluj-Kolozsvár, október 7. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Pénteken reggel a kolozsvári 22-es számú vasúti sorompó mellett a párhuzamosan futó sínpárok között megtalálták Bozsán Márton 42 éves mezőőr holttestét. Bozsán Márton a nádasréti szőlőkben dolgozott. Halála az első percekben azt a gyanút keltette, hogy gyilkosság történt. A helyszínen megjelent Nemes rendőrkom-

szár és dr. Ostatea orvos vizsgálták meg a holttestet. Dr. Ostateanak az volt a véleménye, hogy Bozsánt nem a vonat ütötte el, hanem éles tárgyjal lezurtták és a tettesek a vasúti sínpárok között elhelyezték.

A tüzetesebb orvosi vizsgálat azonban ezt a felvetést valószínűtlenné teszi. Sokkal inkább áll fenn az a lehe-

tőség, hogy Bozsán, aki csütörtök este fizetést kapott és korcsmazott, ittas állapotban került a vasúthoz és itt részegségében nem ügyelt magára. Nem gázolt át rajta a vonat, de a mozdonyról lecsúsgó vasdarabok halálra sebeztek. Az ügyészség újabb szakértői vizsgálatot rendelt el a holttest megvizsgálására.

A cipész-sztrájk még tart, de néhány vasutat letartóztattak

A cipészek és a vasutasok szakszervezete nem volt egyéb, mint az egységes szakszervezetek visszaállításának kísérlete? A cipész-sztrájk a vasutasok szakszervezetére hívta fel a sziguranca figyelmét, mert a cipészek ott tartották gyűléseiket

Cluj-Kolozsvár, október 7. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Néhány nappal ezelőtt Kolozsváron kirobant cipész-sztrájk ügye meglepő fordulatot vett. Megirtuk, hogy a cipészek a vasutasok Munkácsy uccai szakszervezetében tartották értekezleteiket és ott döntöttek a munkából való leállás felől is. A cipészek több napos sztrájkja és a vasutasok szakszervezete között állítólag olyan kapcsolatok lennének, amelyek a rendőrhatalóságok beavatkozását tették szükségessé. Ismeretes, hogy a cipésmunkások szakszervezete nemrégiben kilépett a II. internacionáléhoz tartozó Patak uccai szakszervezeti tanácsból és független szakszervezet alakítására tett kísérletet. A kolozsvári törvényszék azonban nem adta meg az új szakszervezeti alakulásnak a működési jog-alapot és így a cipészek szakszervezete már nem tartozik a szociáldemokratákhoz, de semmiféle más szakszervezethez sem, mert jogi személyiségüket nem adták meg. Romániában pedig csak szociáldemokrata szakszervezet létezik.

A cipészek bérmozgalma és a vasutasok közötti összefüggés csak annyi, hogy a vasutasok sem tartóznak a szociáldemokrata szervezetbe. Így az a gyanu merült fel, hogy

a vasutasok és cipészek különválása az első nemzetiparasztpárti kormány által feloszlott egységes szakszervezet visszaállítására való illegális kísérlet.

Tudvalevő, hogy az egységes szakszervezetben tömörült munkásság kommunista érzelmű volt és az egységes szakszervezet elnevezése alatt a III-ik internacionálénak volt a kirendeltsége. A kirobant munkakonfliktus mögött

egy politikai kérdés is meghúzódna és ha semmi egyéb nem történt,

a cipészek munkabérmozgalma felhívta a rendőrhatalóság figyelmét a vasutasoknál történő szervezkeedésre.

Uglátszik a sziguranca erre vonatkozólag pozitív bizonyítékokat is kapott, mert

az elmúlt éjszaka folyamán a vasutasoknak egyik csoportját letartóztatták.

A kolozsvári sziguranca a hasonló

őrizetbevételeket mindig a legnagyobb titoktartással kezeli és így részletek a letartóztatásról még nem szivárogtak ki. A cipészek munkabérmozgalma ennek ellenére tart. A munkafeltételére vonatkozólag csak az egyik cég tárgyalta, melynek vezetői hajlandók lettek volna minimális béremelést végrehajtani, de a cipésmunkások csak az esetben lettek volna hajlandók munkába állni, ha az összes munkaadók elfogadták volna a feltételeket. Miután a cipésziparban együttműködés nem áll fenn, a cipészek ilyenirányú döntést nem hoztak és így a cipész-sztrájk még tart.

A király nem fogadta el a kormány lemondását

A kormány a Népszövetség megkerülésével közvetlenül fog tárgyalni a külföldi hitelezőkkel

Bucuresti-Bukrest, október 7. A fővá. vuálásuk miatt levonják a konzekvenciá roszban ma az a hír terjedt el, hogy Vaida miniszterelnök, aki királyi audiencián beszámolt a genfi pénzügyi tárgyalásokról, felajánlotta az uralkodónak a kormány lemondását. A király azonban nem fogadta el a lemondást és így a kormány helyzete megszilárdult, mert szabad kezet kapott arra, hogy úgy járjon el az ország pénzügyi szanálása érdekében, ahogyan azt jónak látja.

Hírek szerint a kormány nem akarja a külföldi ellenőrköt, nem zárkózik azonban el attól, hogy önként a legmesszebb menő takarékoságot léptesse életbe. A kormányhoz közelálló körökben tudni vélik, hogy Madgearu és Lugosanu, akik a genfi tárgyalásokat vezették, deza-

Kicsérélik a londoni szovjetkötvetet. Londonból jelentik: Sokolnikow londoni szovjetkötvetet, aki három éven át képviselte kormányát az angol fővárosban. saját kérésére visszahívták. Utódja a helsinki szovjetkötvet lesz. Hír szerint Rómába is új szovjetkötvet kerül az eddigi athéni kötet személyében.

HIDEGENYV

(Furnier-Kajtleim) szavatolt vizálló minőségben direkt gyári lerakat:

Ulmann József és fia

vegyi-import Oradea, Telefon 6-77.

tőzsdebizományosi iroda ügyében folytatott nyomozás miatt.

Értesüléseink szerint egyébként a magyar rendőrség már meg is indította a diplomáciai eljárást Nagy Pál kiadatása érdekében.

A kolozsvári rendőrség szombaton teszi át Nagy Pált az ügyészségre. Dr. Klein Miksa, — mint tegnapi számunkban megírtuk — védené alibi-igazolására csütörtök este Budapestre utazott, vasárnap fog visszaérkezni Kolozsvárra. Ez alatt sürű telefonösszeköttetést tartott fenn ügyirodájával, mint a kolozsvári rendőrséggel s tájékoztatta magát a kolozsvári eseményekről.

kapható: **Abrahámné** **Öser** **skönyve**

Ár: **180**

KELET könyvostályos előzetes beküldése utánvétellel

El. Akik még hisz... Salamon László.

gresszusán **rasztikus**

ativ párt Blackpool... megcsorításának

ia hajók karambol... ahol javítás alá

gyobb alkotása. Z... 18 old. diszváson... 88 lej. Z... A lélek kialk... 150 lej egész vá... AGELNál Kolozsvár

Lexikon, 10.000 sorban 40.000 mümellékletet tart... 545 lej. 150 lej egész vá... az Uj Kelet... összeg és portó... beküldése ma... vagy utánvétellel.

ént **éti Lipót**

MIÁS

ta es kora) **munkája**

ó: **kereskedésben** **án** **lért** **mott, egészvászon** **ok ára 1200 Lei**

nddal

A „TRANSILVANIA“ RÉSZVÉNY-TÁRSASÁG

VOLT **SZÁSZ ÖDÖN R. T.** Cluj, Strada Universitatii (Egyetem u.) 3. Románia legnagyobb posztó, bélésáru és szabókellékek áruházának

szenzációsan olcsó elárúsítása megkezdődött.

Oriási választék eredeti angol, valamint belföldi legjobb márkájú férfiruha, faló és télikabát szövataiban. — Külön figyelmet érdemelnek sötétkék és fekete férfiruha és kabát anyagaink, melyeknek minőségéért cégünk garántát. — **Váteleköltségek nincsenek!**
Saját érdekében tekintse meg raktárunkat és győződjön meg áraink olcsóságáról.

A monopól szeretné megszüntetni a feldolgozóipar hétélejes adókedvezményét

Másfélezer fogyasztásiadó-visszaélést fedezett fel a pénzügyárda

Bucuresti-Bukarest, október 7. A monopólvezérigazgatóság, amióta a külföldi szakértők ismeretlen kedvezőtlen véleményüket nyilvánították erről az intézményről, sűrűn szokott tájékoztató közvéleményeket kiadni a saját működéséről és az általa elért eredményekről. A legújabb ilyen tájékoztató, amelynek nyilvánvalóan az a célja, hogy a monopól létjogosultságát igazolja, a nemrég megszervezett és mintegy 500 főnyi pénzügyári gárdáról szól. A monopól szerint a pénzügyárság rövid fennállása alatt nagyon szép eredményeket ért el a monopól alá tartozó cikkek termelési helyén, raktáraiban és szállítása közben végzett ellenőrző munkájával.

Annak ellenére, hogy pontos statisztika még nincsen, a pénzügyárság eddig körülbelül 1500 visszaélést derített fel a fogyasztási adók körül. Az esetek legnagyobbrésze még vizsgálat alatt van. Egyedül az aradi pénzügyári biztosság körülbelül 400 kihágást állapított meg, ezek közül 22 titkos szeszfőző üstöt. Temesvár körzetében a megállapított kihágások száma 125, Focsan vidékén mintegy 120 és Csernovitz körül majdnem 100. A legtöbb bírságot petróleumtermékekért rótták ki, különösen a kistermelőknél. A pénzügyárság megszerzése óta a petróleumtermelésben első helyen álló Prahova megye bevételei petróleum-fogyasztási adókból 50 százalékkal emelkedett az előző hónapokkal szemben.

Megállapítja a monopól, hogy a növényolajiparban nagyon nagyarányú visszaélések vannak. Így például nemrég Silistrában felfedeztek két olajgyárat, amelyeknek még működési engedélyük sem volt és 1928 óta dolgoztak, anélkül, hogy adót fizettek volna. A két gyárra 7 és félmillió lejes bírságot vetettek ki.

Arra vonatkozólag, hogy a szeszadóból és egyéb fogyasztási adókból most több folyik be, mint régebben, a monopólvezérigazgatóság a következő adatokat közli:

szeszadó	fogyasztási adó
1925	1000 lejekben
1926	1.744.5
1927	2.000.2
1928	2.221.6
1929	1.185.3
1930	1.572.4
1931	1.306
	1815
	979
	1939

Ez a kimutatás azt mutatja, hogy a petróleumtermékek, cukor, növényolaj és más cikkek után fizetendő fogyasztási adók inkasszója állandóan emelkedett, míg a szeszadóbevételek csak 1927-ig emelkedtek. A monopól azon a véleményen van, hogy amennyiben még jobban megszerveznék az ellenőrzést,

vagyis ha el lehetne érni, hogy a forgalombahozott minden növényolaj után és petróleumtermékért meg is fizessék a fogyasztási illetékeket, amelyek igen nagyrészt elvonják a kincstártól, azonkívül ha a kormány megvonná a csokoládé, bonbon és ruhagyáraktól a feldolgozott cukor után nyújtott 7 lejes taxakedvezményt, ezek a bevételek

évente egymilliárddal megnövekednének.

A szeszadóbevételekről azt állítja a monopól, hogy azok az utolsó hónapokban sokkal jobban folytak le. Szeptemberben az inkasszó elérte a napi 3 milliós átlagot, az utolsó napokban pedig a következő összegek folytak be: szeptember 30-án 2 millió 454747 lej, október harmadikán 8 millió 127588 lej. Erről az utolsó tételről maga a monopól is elismeri, hogy csak kivétel, mert összefüggésben van az aznap eladott mennyiséggel is, de mégis különös fontos ságot tulajdonít annak a ténynek, hogy eddig még sohasem tett ki 8 milliót az állam egynapi szeszadóbevétele.

Amerika harca az infláció ellen

A dollár katasztrófája fenyegeti az egész világot

London, október 7. Hoover elnök Des Moinesben nagy beszédet tartott, amelyben főleg arra mutatott rá, milyen nagy fontossága van annak, hogy az egész világon stabilizálják a viszonyokat. Hoover ezt a kérdést főleg Amerika gazdasági fogyasztási szempontjából fejtegette. A világstabilitás előfeltétele valamennyi nemzetnél a hitel újból való felépítése, különösen azoknál az államoknál, amelyek eltértek az aranyvalutától, avagy korlátozták devizaforgalmukat. Amíg ez meg nem történik, addig tovább fog tartani a blokádn az amerikai külkereskedelemben, különösen pedig az amerikai mezőgazdasági termények ellen. Hoover beszédében állást foglalt a háborús adósságok megoldásának problémájához is. A háborús adósságokkal kapcsolatos évi fizetéseket arra kellett volna felhasználni, hogy az amerikai mezőgazdasági termékek számára biztosítsák a külföldi fogyasztói piacok kiépítését. Hoover határozottan kijelentette, hogy nem helyesli a háborús adósságok törlesztését, de nem helyesli

ellenfeleinek azt a javaslatát sem, hogy leszállítsák a vámtarifát, mivel ebben az esetben Amerika piacát elárastanák a külföldi áruk és a munkanélküliség tovább emelkedne. Hoover elnök rámutatott arra a veszélyre, amely 1932. év elején a pénzügyi és kereskedelmi pánik következtében az amerikai Egyesült Államokban fennállott és azt a szenzációs kijelentést tette, hogy az Egyesült Államok pénzügyminisztere akkoriban, rövid idővel a Federal Reserve bankok aranytartálékainak kibővítése előtt értesítette őt arról, hogy az amerikai Egyesült Államok a külföldi tőke kivonásának és a magánosok teaurálásának javinjára következtében már csak 14 napon át tudják fentartani az aranystandardot. Hoover kijelentette, hogy különösen a mostani kormány intézkedései segítségével sikerült helyreállítani a bizalmat, aminek következtében 275 millió dollárnyi arany folyt vissza a külföldről, míg a magánosok által teaurált másfélmilliárd dollárt megint a bankokban helyezték el.

SZÍNHÁZ-FILM MŰVÉSZET

Szinkór-Mozgó műsora

Péntektől kezdve 3, 5, 7 és 9 órakor: Házasítuk meg Öfelségét, Don José Moyca, a csodálatos tenor hangú énekesnő és Conchita Montenegro új uniformis slágeroperettje. 3 órakor a jegyek ára 10 és 20 lej.

Október 12-én: Édesanyám. A szezon legnagyobbrésze. Az anyaság legmegrázóbb film-eposza.

RÁDIÓ MŰSOR

Szombat, október 8.

Bukarest, 17: Zenekari hangv. 19.40: Grammfón. 20: Szakszofón. 21: Román zene. 22: Hírek.

Budapest, 9.15: Katonazene. 9.30: Hírek. 21.05: Házikvartett. 12.25: Hírek. 1: Pontos időjelzés, időjárás. 2.45: Hírek. 4.45: Pontos időjelzés, időjárás. 5: Cigányzene. 6.15: Rádióamatőrposta. 6.45: Szalónzenekari hangv. 8: Vidám magyar est. 10: Cigányzene. 11: Jazz. Bécs. 16.10: Mandolinzene. 20: Abraham: Hawaii rózsája. Stuttgart, 22.45: Cigányzene.

Langenberg. 22.30: Szór. zene. Varsó, 22.05: Chopin művei. Poznan. 18.30: Énekhangv. 19.20: Grammfón. Milánó, 20: Grammfón. Róma, 20.45: Operett. Palméró, 20.20: Grammfón. — 20.30: Operett. Prága, 20.50: Gounod: Faust című operája. Osló, 22.15: Humoros szavallat. Stockholm. 19.30: Dalok. Svájci Romand Adó, 20.50: Gounod: Fauts c. operája. Svájci Aleman Adó, 19.25: Spanyol zene.

A „ZSIDÓ“ MARX

Írta: Szabó Imre

A tartalomról: Rabbi Levy Marx családja — Marx Károly zsidó környezete — Marx és a Rotschildok — Bauer és Marx zsidóvitája. A finom papirosra nyomott példányok

ára 30 lei

Az egyszerű kiadás ára:

15 lei

Megrendelhető bélyeg előzetes beküldése mellett is az Uj Kelet könyvsztyályában Cluj, Str. Baron L. Pop 10.

APRÓHIRDETÉSEK

Egyszeri közlésnél egy szó 8 lej, vas-tagabb betűvel 6 lej. Legkisebb apró-hirdetés 80 lej. Allástkeresőknek 80 százalék kedvezmény. Apróhirdetések díja előre fizetendő. Jelíges levelet csak úgy továbbítunk, ha portóbélyeg mellékelve van.

Furniokat kisebb-nagyobb tételben megvételre keres Hermann Jenő butorkereskedő Satu-Mare.

FESÜK, FOGKEFEK, HAJKEFEK és mindenféle kozmetikai cikkek legolcsóbban csak a D'OR illatszertárban, Fötér 9.

Csinosan butorozott szoba, kapualatti különbejáratú, kiadó. Str. Juliu Maniu (Szentegyház u.) 39.

Fjóküzetünk részére kezelőt keresünk csakis óvadékkal rendelkezők jöhetnek számításba: Salomon Testvérek, Campia-Turzii (Aranyosgyéres), vagy Salomon Sámuel Cluj, Calea Victoriei 63.

Naponta frissen fejt kóser tehén- és bivalytej (házhöz szállítva is), valamint tejszín, tejföl, vaj és turó kapható Schwartz Ignácánál, Str. Filipescu (Szentlélek u.) 7. Ugyanott vegetárius koszt — kihordásra is — kapható. Csak megrendelésre.

2-3 urileány vagy uriember nagyon jó teljes ellátást kaphat. Str. Motilor 39.

Fogorvosi rendelő

10 évi legjobb praksissal elköltözés miatt azonnal átadó Oradeán. Érdeklődők: „Fogorvos“ címre Rimanóczy-szállodába írjanak.

3 szoba, konyha, elő- és fürdőszobák modern lakás összes mellékkeliségekkel november 1-re kiadó. Str. Dragalina (Fellegvári ut) 19. Magyar Színház mellett.

Belvárosban kitünően bevezetett orth. kóser kosztadóhely teljes felszereléssel olcsón átadó. Cim a kiadóban.

Egy 30 éves bérletű 2 hengeres mű. és parasztmalom, jó buzatermő vidéken, igen kedvező ár és feltételek mellett átadó. Értekezhetni: Schwartz Samu Turda.

Zálogházi árverés most hétfőn „Brasoveana“-ban Calea Victoriei 5.

Több helyiség irodának vagy lakásnak kiadó november 1-re. Nationala Biztosító Társaság Cluj, Regina Maria 6.

Studentin unterrichtet alle Fächer des Lyceums auch deutsch gegen Kost und Quartier oder mässiges Honorar. Adm.

Ujdonság! Ujdonság! JOSEPH ROTH

HIOB

c. regénye. Ara 84 lei

Heine óta még egyetlen író sem dolgozott fel zsidó tárgyat olyan ragyogó és emelkedett nyelven, olyan feledhetetlen megkapó szép képekben, az élmény akkora tűzéval és mélységével, mint Joseph Roth „Hiob“ c. regényében. Kapható az Uj Kelet könyvsztyályában az összeg és portóköltség előzetes beküldése mellett (bélyegben is) vagy utánvétellel.

SCHULHOF EMILNÉ
ORIENT
Szövőművészeti Iskola
GRADUA, Str. Ep. Clorogariu 14
Művészi perzsaszőnyegek, szövött gobelinek, külföldi fonalak
Vidéki rendelések utánvétellel gyorsan és pontosan eszközöltetnek

Kilötté tizenöt méter Berlinből je tés szerint jának kilöve rakéta 15 bant s vissz kolata és f sült, ugy, h újra hosszú ujra kilövére banás okát

— Jom.Kip nad király teletek rend október hó 9 ima fél 6 ór ber 10-én, J ima háromne 10 óraker emlekezete) Mindkét nap dikál. Az elő az érdekelték Jom-Kippur, ünnepp napjai kit sem fogn a még fennm október 5-én, kiváltható.

— Egy bul ki kiküldött Szófiából jele ban fekvő Jer be illő módon küldött kiküld mot. Az egyik bujt, ketten k tek magukra keze bevontu akoszámmra re gyszott itók akarták. Az a latot vágott k tek előtt, majd ság!“ kiáltás képet. Erre a rendőrségre ro szultság sietett lent a falu bir rárohanat a bir tek, azután elm dőben rejtőztek sikerült őket e állítólagos altis tü boldseviki ag hosszabb időt t

A legújabb s Enciklopediája talmas lexikonk tráció, 50 műm tés, a régi 150 lej Lepagenál K portmentesen.

— Kezdődé J szetes „Ferenc é thasi pangást. telt megszünteti leszállítja. A g vezére a Ferenc csülik olyan nag enyha módon sz annyira fontos s A Ferenc József rakban, drogériá ban kapható.

A Zsidókörház hez. A nagyünn anyagi válsággal kórház nyomaték községek világi az egyes minjanc helyben, mint vic bünbárat közben a Zsidókörházról ajánlásaikban go zsidó betegekre. munkát végez, ez felül van a fekv ren felül az ambu biak mind teljese tegeknek igen na ingyenes gyógykez a mostani igen s Fal többet tudna t dők érdekében, h ősszeggel segíze nyan vannak meg r egy fillérrel sem r retet adóját. Ezek muk zsidó kötelese zt kötelességgel meg egy hittestvérünk s feledkezzen a szent szegényebektől, a

HIREK

— Kilőtték a világúri rakétát, de már tizenöt méter magasságban szétrobbant. Berlinből jelentik: Strauchbuchi jelentés szerint Winkler tanár világúrrakétájának kilövése ezúttal sem sikerült. A rakéta 15 méter magasságban felrobbant s visszasett a földre. Alsó fémurkolata és fémvázaja teljesen mesemmissült, úgy, hogy kétségtelenül most már újra hosszú időnek kell eltelnie, amíg újra kilövést kísérhetnek meg. A robbanás okát még nem állapították meg.

— Jom-Kippuri istentisztelet. A Ferdinánd király utj engesztelőnapra istentiszteletet rendje a következő: vasárnap, október hó 9-én erev Jom-Kippur az esti ima fél 6 órakor kezdődik. Hétfőn, október 10-én, Jom-Kippur napján reggeli ima háromnegyed 7 órakor, Muszaf ima 10 órakor kezdődik. Mázkir (elhunytak emlékezete) a Muszaf ima keretében. Mindkét napon dr. Weisz Pál rabbi prédikál. Az előjáróság ismételt felhívja az érdekeltek figyelmét arra, hogy sem Jom-Kippur, sem a következő Szukkoth ünnep napjain imaszékjegy nélkül senkit sem fognak a templomba beengedni. A még fennmaradt néhány imaszékjegy október 9-én, vasárnap d. e. az irodában kiváltható.

— Egy bulgár faluban három bolsevik kikiáltotta a „szovjet köztársaságot“. Szófiából jelentik: A filippopoli határban fekvő Jenikeji nevű faluban operett be illő módon akarta három bolsevik ki küldött kikiáltani a kommunista államot. Az egyik bolsevik altiszti ruhába bujt, ketten közlegényi uniformist öltöttek magukra és revolverekkel lefegyverkezve bevonultak egy kocsmába, ahol akószámra rendelték a bort, de az elfogyasztott itóka árát megfizetni nem akarták. Az altiszt nagyszabású szónoklatot vágott ki a kocsmában összegyűltek előtt, majd „eljen a szovjetköztársaság!“ kiáltással összetörte a király arcát. Erre a kétségbeesett kocsmáros a rendőrségre rohant, ahonnan egész készséggel sietett a helyszínre és megjelent a falu bírójára is. A három bolsevik rárohant a bíróra, akit össze-vissza vertek, azután elmenekültek és a közeli erdőben rejtőztek el. Hosszas kutatás után sikerült őket elfogni. Kiderült, hogy az állítólagos altiszt valami Tacev nevezetű bolsevik agitátornak a testvére, aki hosszabb időt töltött Oroszországban.

A legújabb sportszenczió. A Sport Enciklopédiája (Sport és játék). Két hatalmas lexikonkötet, 784 oldal, 500 illusztráció, 50 műmelléklet, egészsvázson kötés, a régi 150 lej helyett tokban 248 lej Lepagenál Kvar. Postán utánvétellel portómentesen.

— Kezdődő érlelmeszedésnél a termék szünetes „Ferenc József“ keserűvíz úgy az alhási pangást, mint a renyhe emésztést megszünteti és a magas vérnyomást lecsökkenti. A gyakorlati orvostudomány vezérei a Ferenc József vizet azért becsülik olyan nagyra, mert ez gyorsan és enyhe módon szabályozza a szervezetre annyira fontos gyomor- és bélműködést. A Ferenc József keserűvíz gyógyszerárakban, drogériákban és fűszerüzletekben kapható.

A Zsidókórház kérése a nagyközönséghez. A nagyünnep alkalmából a nehéz anyagi válsággal küzdő clujai Zsidó Kórház nyomatékos kéréssel fordul a hitközségek világi és vallási vezetőihez, az egyes minjánok gondnokaihoz, úgy helyben, mint vidéken, hogy az ima és bűnbánat közben ne feledkezzenek meg a Zsidókórházról és a Thóra előtt felajánlásaikban gondoljanak a szegény zsidó betegekre. A kórház emberföltölti munkát végez, ez évben már jóval ezren felül van a fekvő betegek száma, ötezen felül az ambuláns betegeké, utóbbiak mind teljesen ingyen, a fekvő betegeknek igen nagy százalékra részesült ingyenes gyógykezelésben. A kórház még a mostani igen súlyos helyzetben is sokkal többet tudna tenni a szegény szenvedők érdekében, ha mindenki minimális összeggel segítené a kórházat, de hányan vannak még olyanok, akik soha egy fillérrel sem rótták le a testvéri szeretet adóját. Ezeknek most nyílik alkalom zsidó kötelességük lerovására és így felidőnek meg az ima szavai az igaz hitközséggel és jótésszel. Egyetlen egy hittestvérünk sem szabad, hogy megfeledkezzen a szent ünnepnapokon a legszegényebkekről, a szegény betegekről.

DOLGOZTASSON MEGBIZHATÓ VILLANYSZERELŐVEL!

Mert csak az idő jó anyagot. KÖVETELJEN TŐLE

TUNGSRAMI

EGY OTT AMELY NAGY FÉNYERŐT BIZTOSIT KIS ÁRAMKÖLTSÉG MELLETT

— Havazik a bajor felvidéken. Berlinből jelentik: A bajor felvidék több pontjáról erős hóesést jelentenek. A tannheimi hegyvidéken 30 centiméteres az új hómagassága.

— Ingyenes vasúti utazás Kolozsvárról. A Mezőgazdasági Kiállítás rendezőbizottsága értesítést kapott a vasútgazgatóságtól, mely szerint a kiállítási látogatói részére azt a rendkívüli utazási kedvezményt állapították meg, hogy mindazok, akik október 22. és november 3-ika között érkeznek Kolozsvárra és vasúti jegyüket a kiállításon láttamoztatják, ugyanazon jeggyel teljesen ingyen utazhatnak haza.

— Házasság. Léb Hanci Cluj és Morgenstern László Oradea e hó 12-én, szerdán délután 2 órakor tartják esküvőjüket Clujon, Str. Maloasa 7. sz. alatt, melyre ezuton meghívják rokonait és ismerőseiket. (Minden külön értesítés helyett.)

— Az ausztráliai kormány megbízottakat küld Londonba a tengerhajózás reorganizálására. Londonból jelentik: Az ausztráliai szövetségi kormányhoz közel álló lapok közlik azt a hírt, hogy közelebről kormány megbízottak indulnak Londonba, hogy az angol kormánnyal megvitassák az ausztráliai tengerhajózásnak az ottawai megállapodások folytán szükségessé váló reorganizációját és a hajók létszámemelésének kérdését.

Tarzan bestiái. Tarzan a majomember csodálatos történetei könyvalakban lecsatoltat áron: Tarzan a Dzsungel fia 250 old. 40 lej, Tarzan visszatérése 240 oldal 40 lej, Tarzan bestiái 195 oldal 40 lej, Tarzan és az aranyszőrű oroszlán 245 oldal 40 lej, Lepagenál Kolozsvár. Postán utánvétellel portóval, vagy beküldve portómentesen. Kérje az árleszállítások nagy jegyzékét.

A köpenicki kapitány. Sasfiók, Quo vadis és a világhírű berlini Ufa filmgyár főbbi, hasonlóan csodás filmalkotó saít fogjuk látni néhány napon belül a Kereskedelmi és Iparkamara új, amerikai stílusban épített palota földszintjén levő fővárosi színvonalú „Royal-mozgóbán. A Kereskedelmi és Iparkamara vezetősége látszólag csak bérbeadta a palotában levő mozihelyiséget, a valóságban azonban a kiirt bérleti pályázat alkalmával a kijelölt bizottság a legszigorubb cenzurát alkalmazta és annak itélte a mozihelyiség bérletét, akinél úgy személyi, mint szakmai és vagyoni tekintetben a legnagyobb bizottságot találta. Ennek eredményeképpen Schwartz Adolf, Arad és Brassó egyik legrégebb és legszaképzettebb mozisa kapta a bérletet. Schwartz Adolf, aki legutóbb a brassói Modern-mozgó bérloje volt, a világ legkitünőbb gépeit, az északamerikai Egyesült Államokban levő Westen Electric gépgyár gépeit állítja be a moziba. A kitünő beszélő, éneklő és vetítőgép szerelését külföldi mérnökök és szerelők már meg is kezdték és a jövő hét utolsó napjaiban a Royal-mozgó már meg is tartja megnyitó díszelőadását. Az ezt megelőző sajtóbejelentés fogják bemutatni: mit jelent zavartalan műélvezet szempontjából a Westen Electric gyár vetítőgép-csoportozata. Csak amerikai ötletesség és amerikai kimeríthetetlen gazdagság volt képes ilyen tökéletes gépeket előállítani. A Kereskedelmi és Iparkamara vezetősége már is megnyugvással látja, hogy a bérletet megfelelő kezre adta és Kolozsvár város közönsége zavartalan és tökéletes előadásban fogja élvezni a legszebb és leghatalmasabb filmeket. A közönség igényeinek kiélegítését célozza a külön propagandaosztály beállítására, melynek vezetője lesz az összekötő a közönség és a mozi igazgatósága között. A teljesen nyugati szellemben és felkészültséggel dolgozó propagandaosztály a napokban fogja közzélni a megnyitó film ismertetését.

NAPRÓL NAPRA

Maciste filmszínész az olasz főváros közelében autójával szerencsétlenül járt. A gépkocsit vasúti átjárónál vonat elütötte. A filmszínészt életveszélyes állapotban szállították kórházba.

Harold Lloyd és családja a Brementen megérkeztek Cherbourgba. A filmszínész családjaival három hónapot fog tölteni a francia Rivierán. Európai uticéjja kizárólag üdülés.

Gronau német óceánrepülő világ körüli útján a jávai Bataviába érkezett. A berlini rádió átveszi s jávai bandoengi állomás műsorát, amelynek során Gronau rádió-intervjút ad. A közvetítés este 8 órakor lesz.

Stokholmban valószínűnek tartják, hogy az idei irodalmi Nobel-díjat megsztják Paul Valéry és Stefan George írók között. Kombinálják még nyertesjelölteként Masafield angol, Palamasz görög, Gorkij és Bunin orosz, Noailles grófnő és Francies Jaimes francia írókat is.

Newyorkból jelentik, hogy Irwing Jaffee gyorskorcsolyázó olimpiai bajnok professzionista lett. Arcképének reklámcélokra történt átengedése miatt törölni akarták az amatőrök sorából, de a bajnok ezt megelőzte.

A bécsi Tonkünstler zenekar egyesület bejelentette felszámolását. Ez az intézmény tartotta fenn a bécsi legnagyobb zenekarok egyekét, amely évente legalább nyolc nagyszabású hangversenyt adott. A zenekar nem fog feloszlani, mert sikerült megállapodást kötni a bécsi rádiótársasággal s a zenekar a bécsi rádióban fog adni koncerteket.

Lake Simon, amerikai buvárhajóépítő 18 láb hosszú tengeraltjárót épített, melynek súlya mindössze 10 tonna és amely kerekkel segítségével a tengerfenéken is előre haladhat. Az új járművet osztrigahalászatnál jól fogják használni.

— Az énekes kutyája Bécsből jelentik: Egyik bécsi énekes, akinek a nevét nem közlik a lapok, Varsóba indult hangversenyre. A lengyel határon a kutyáját nem akarták átengedni, mert nem volt állatorvosi bizonyítványa. Az énekes erre visszafordult és kijelentette, hogy ő sem utazik Lengyelországba, mert kutyájától nem akar megválni.

Nőügyeket érdeklí!!
Hogy a „Filt“ luxus cipők mennyire olcsók lettek.
„Filt“ barna troteur 600—625
„Filt“ barna és fekete cipő francia sárokkal 525—625
„Filt“ estélyi Satin cipő minden színben . 325—375
Kizárólagos lerakat:
„ERIKÁ“
CLUJ, Piața Unirii 13.

— Kisebb a német bortermés a tavalyinál. Berlinből jelentik: A bortermelő vidékekről beérkezett jelentések alapján megállapítható, hogy a termés kisebb az elmúlt évinél, de a bor jobbminőségű lesz a tavalyinál.

Tanul hegedülni? Bloch Hegedüskola négy kötetben kötetenként 144 lej. Utánvétellel portómentesen küldi Lepage zene-műosztály Cluj. Kérjen ingyen kotta és zeneműjegyzéket Lepagétól.

— Kimutatás a Marpe Lanefes Egylet 1932. év szeptember havi működéséről. Kiosztatott 760 ebéd, 135 liter tej, 10 liter bor. Bevételek: 760 ebéd a 30 22.800 lej, tagdíjakból 8350, betegek hozzájárulása 500, ebédek megváltása 400. Tartalékállapból (e havi tulkiadás) 1330 lej. Összesen 33.380 lej. Kiadások: Kiosztott ebédek értéke 22.800 lej, ételhordásért 2958, igazg. költs. 1000, jutalékokra 1670, konyhai kiadások: főzés és tej 2041, tejszámla városi betegeknek 760, segélyek 2151 lej. Összesen 33.380 lej. Neumann Mórné elnök, Mózes Elek titkár.

am u.) 3. áruházának

velmet érdemel- cs!!

ETESEK

szó 8 lej, vas- Legkisebb apró- stkeresőknek 80 Apróhirdetések Jelíges levelet ha portóbélyeg van.

agyobb tételben ann Jenő butor-

HAKJEFEK

cikkek legolcsóbb rtárban, Fötér 9,

szoba, kapualatti Str. Juliu Maniu

kezelőt keresünk kezők jöhetnek stvérek, Campia- vagy Salamon oriei 63.

kóser tshén- és va is), valamint turó kapható Str. Filipescu ott vegetárius kapható. Csak

ember nagyon jó Motilor 39.

ndelő

ssal elköltözés adéán. Érdeklő. imanóczy-szállo-

és fürdőszobás ékhelyiségekkel Str. Drágalina Str Színház mel-

vezetett orth. felszereléssel an.

engeres mű. és 6 vidéken, igen mellett átadó. nu Turda.

hétfőn „Bra- ei 5.

agy lakásnak ala Biztosító a 6.

e Fächer des en Kost und orar. Adm.

idonság!

B sem dolgo- ragyogó és edhetetlenül élmény ak- mint Joseph Kapható és összeg és se mellett.

UJ KELET *Legújabb hírek*

A Zsidó Párt megindokolja a konverziós javaslat megszavazását

Megszavazták Kolozsvár város harmincmillió hitelt. A kolozsvári görögkeleti katedrális építésére hétmillió lejes kölcsönt szavaztak meg

Fischer József fontos módosító javaslatát fogadták el a kényszeregyezési törvényhez

Bucuresti-Bukarest, október 7. A kamara ma délelőtti ülésén Paleologu, aki a Iunian-frakcióhoz tartozik, bejelentette, hogyha jelen lett volna a tegnapi szavazáson, nem szavazta volna meg a konverziót.

Landau megindokolja, hogy a Zsidó Párt miért szavazta meg a konverziót

Landau zsidópárti szólal fel ezután, rámutatva arra, hogy tegnapi szavazása alkalmával több ellenzéki képviselő megtagadta. Hangsúlyozni kívánja, hogy a Zsidó Párt parlamenti csoportja és vezetősége határozott a megszavazás mellett. De ettől eltekintve illogikus őket megtagadni és felelőssé tenni, hogy ide, vagy oda szavaznak. Ilyen alapon, ha a javaslat ellen szavaztak volna, a kormánypártiak tettek volna olyan kijelentéseket, mint Lupu tette, aki azt mondta: „Jól tette Robu”. Eddig azt hitte, hogy Robu kizárásával a parlament presztízsét akarták megvédeni.

Cuza: Maguk nem barátai az igazi konverciónak. Különben is nincs joga most beszélni.

Pop-Csicsó: Ezt bizza rám, ne tanítson engem.

Cuza: De jogom van hozzá, én vagyok a korelnök. (Derültség).

Landau: Megtehetjük volna, hogy tartózkodunk a szavazástól, de mi kötelességünknek érezzük, hogy választóink érdekeit képviseljük. A konverzió a kisemberek érdekeit szolgálja és csak egyes privilégizált osztályoknak érdekeit sérti, akik igen kis részét képezik az ország lakosságának. Az a meggyőződés, hogy az ellenzéki képviselők lassan-lassan be fogják látni, hogy a zsidópárti képviselők elsősorban saját népi ügyét képviselik a parlamentben és lelkiismeretük szavára hallgatva szavaznak az egyes javaslatok mellett, vagy ellene.

A vasgárdista nem bujt el

Steleescu vasgárdista hangsúlyozza, hogy ő ellene szavazott a javaslatnak, nem úgy, mint mások, akik elbújtak a büfében.

Macimoi a fegyvertartási engedélyek feltételeinek enyhítését kéri. Zelea Codreanu csatlakozik a kéréshez.

Tirea kormánypárti kéri az igazságügyminisztert, intézkedjék, hogy a tanu kénytelenek legyenek ingyen utazhassanak a vasuton.

Popovici igazságügyminiszter igéri, hogy gondoskodni fog ennek a jogos követelésnek teljesítéséről.

Vonják vissza a képeslap adót

Spiridon kéri a Jorga-féle képeslevezőlapokra kivetett kulturadó visszavonását, mert eddig ebből a szerencsétlen törvényből a postának 40 millió, a repülőalaprak 10 és a vámnak 8 millió kára van. Ilyen hihetetlen mértékben csökkent a képeslevezőlapok forgalma Romániában.

Popoiu cuzista előadja, hogy egy Clara Sarah nevű leányt Zipstein szenátor protekciójára kineveztek az államhoz, holott az illető szovjetkuriroknak adott információkat. Beszède közben szóváltása támad Demosthene Botez kormánypárti képviselővel, aki visszautasítja heves zsidóellenes kirohanásait. Zelea Codreanu intézkedéseket kér a rasuti zsebmetszők ellen. Töle is el-

loptak 11.000 lejt.

Egy többségi: És nem respektálták képviselői immunitását? (Derültség).

Marton Ernő interpellációja a CFR Astra tranzakciójáról

A kamara délutáni ülésén Marton Ernő zsidópárti kérdést intéz a közlekedésügyi miniszterhez, igaz-e, vagy sem, hogy a CFR megvette az aradi Astra vagon és motor gyárat. Ez nagyon érdeklő a közvéleményt, amely tudja, hogy a CFR évek óta nagy deficittel dolgozik és tisztában van azzal is, hogy a mai idők nem engednek meg ilyen nagyszabású tranzakciókat. Kéri az Astra és CFR közötti szerződésről szóló aktaikat, valamint más, a két vállalat viszonyára jellemző iratokat.

Modreanu cuzista és Vasu averescanus utólag bejelentik, hogy a konverzió ellen szavaztak volna.

Megszavazták Kolozsvár kölcsönét

Deleanu gheorghista foglalkozik a kényszeregyezési javaslattal, amelynek több intézkedését helyesli, de néhány módosítást szükségesnek tart.

A kamara ezután megszavazza a kolozsvári orthodox egyház 7 millió templomépítési, Kolozsvár város 30

millió és Nagyszeben 8 millió kölcsönéről szóló törvényjavaslatokat.

Fischer József javaslatát a kényszeregyezési törvényről

Dr. Fischer József szólal fel a kényszeregyezési javaslathoz, rámutat arra, hogy az új javaslat bizonyos könnyítéseket tartalmaz, amikor leszállítja a hitelezők hozzájárulásának kvótáját, de veszedelmes, hogy fentartja azt az intézkedést, mely szerint legálább 3 éves kereskedő kérhet csak kényszeregyezést, a kiskereskedők és kisiparosok ellenben nem részesülnek ennek a kedvezménynek a lehetőségeiben.

Fischer beszédének e része körül élénk vita támad, amelyben számos képviselő résztvesz, végül Popovici igazságügyminiszter kijelenti, hogy elismeri a követelés jogosságát és tanulmányozni fogja annak megoldási módjait.

Fischer ezután rámutat arra, hogy a 40 százalékos minimális kvóta túl magas és legalább 30 százalékra kell azt leszállítani. Javasolja, hogy az 5 éves terminust terjesszék ki a jelenlegi kényszeregyezésben levő kereskedőkre is. Utóbbi javaslatát az igazságügyminiszter elfogadta.

Városvédelmi front alakult Bukarestben

Bucuresti-Bukarest, október 7. A Lupu szerint Emil Antonescu, I. Constantinescu és Dinu Pavarescu vezetésével megalakult a „Frontul Apararii Urbane” (Város Védelem Frontja). A vezetőik memorandumot nyújtottak át a miniszterelnöknek, aki kijelentette, hogy

teljes figyelemmel van a felvetett problémák iránt és Serban földművelésügyi alminiszter vezetésével bizottságot küldött ki a kérdés tanulmányozására. A Városvédelmi Front egyébként vasárnap a Daciában nagygyűlést tart.

A román középiskolai tanárok követelik, hogy állítsák bíróság elé a legutolsó kormányok pénzügyminisztereit

Tizenhárom súlyos feltétel teljesítése esetén járulnak hozzá a középiskolai tanárok fizetésük redukálásához

Bucuresti-Bukarest, október 7. (Az Uj Kelet tudósítójától.) A Népszövetség pénzügyi bizottsága ismeretesen azt követeli a kormánytól, hogy szállítsa le 15 százalékkal az állami tisztviselők fizetését. A romániai középiskolai tanárok szövetsége azonnal gyűlést hívott egybe, amelyen már eleve bejelentették tiltakozásukat járandóságainak bármiféle megvonásai ellen. A szövetség memorandumot terjesztett a kormány elé, amelyben leszögezik, hogy a fizetésredukciót csak abban az esetben fogadják el, ha a miniszterelnök előzetesen az alábbi kijelentéseket teszi meg és az alábbi intézkedéseket fogadatosítja:

1. Az államkincstár katasztrófális helyzete nem a tanárok, hanem a legutolsó kormányok és különösképpen a pénzügyminiszterek rovására irandó. Ennek megfelelően a legutolsó pénzügy-

miniszterek haladéktalanul bíróság elé állítandók, addig is megtiltatik számukra bármilyen beavatkozás az állam ügyeibe.

2. A kormány visszahozza az államkincstárba az összes, onnan ellopott és elpanamázott összegeket.

3. Megszünteti az összes alminiszteri posztokat.

4. Elbocsátja az összes minisztériumok államtitkárait és helyükbe a minisztériumok legidősebb igazgatóit delegálja, minden fizetés nélkül.

5. Ugyanerre az időre elbocsátja a prefektusokat és az ügyek vezetésével az alprefektusokat bizza meg; elbocsátja a primárokat, akiket az első polgármesterhelyettes helyettesítene.

6. Nyilvánosságra hozzák a külföldi követések által évenként felemészített összegeket, valamint azokat a pénzeket, amelyeket különböző külföldi missziók

költenek el.

7. Az egyházfők vagy csak a fizetésüket, vagy csak parlamenti napidíjakat, vagy pedig csak az egyházi vagyongok hasznélvezetét tarthatják meg.

8. Öt évre leszállítatik a királyi ház civillistája, a miniszterek és a parlamenterek fizetése.

9. Megszüntetik az összes autonóm pénztárakat és trösztöket.

10. Elbocsátják az ötvenezer törvénytelenül kinevezett állami tisztviselőket, két részletben kiadva nekik hat hónapi fizetésüket.

11. Redukálják a lehetőségekhez mérten az adókat.

12. A törvényprókat még akkor is, ha miniszterek, súlyos szankciókkal büntetik.

13. Bíróság elé állítják mindazokat, akiket a parlamentben, vagy a sajtóban lopással vádolnak. Halálbüntetéssel sújtják mindazokat a tisztviselőket, vagy magánosokat, akik eltulajdonítják az állam pénzét. Ezeknek és ezek rokonainak vagyona elkobzandó.

Roosevelt elnökké választása esetén feltétlenül eltörli a szesztilalmat

Newyork, október 7. Roosevelt, az amerikai elnökválasztási kampány demokratapárti jelöltje tegnapi beszédében kötelező nyilatkozatot tett arra nézve, hogy elnökké választása esetén hatályon kívül helyezteti a prohibíciós törvényt.

Jimmy Walker nem vesz részt a newyorki főpolgármesteri választáson

Newyork, október 7. Az amerikai állami főtörvényszék jóváhagyta a newyorki főpolgármester választásnak novemberre történt kitűzését. Newyorki lapok szerint valószínű, hogy a Tammany Hall John O'Brient fogja jelölni, miután Walker jelenlegi polgármester, aki jelenleg utban van Amerika felé, rádióátvitelben közölte, hogy nem lép fel az új választáson.

— Ezeröttszáz lej pénzbüntetésre ítélte el a tábla egy hunyadmegei szektát, érdekes vallási bűnügyet tárgyalt ma a kolozsvári tábla második szekciója. Az ügy középpontjában Moisesu Nicolae kolozsvári lakos állott, aki egy évvel ezelőtt mintegy 180.000 lej értékű röpiratokat a füzetecséket nyomtatott ki, mely a pokaitta azaz a Jehova tanuinak a vallását dicsőíti, míg a keresztény vallást gyalázza. Moisesu Nicolaeának sikerült egy néhány hunyadmegei parasztembert az új vallásnak meghódítani s így a mai tárgyaláson az egész szekta megjelent. A dévai törvényszék anna kidején 1500 lej pénzbüntetésre ítélte a szekta tagjait s ugyanakkor a 180.000 lej értékű brosurát elkobozták az illetékes hatóságok. A tábla helybenhagyta az első fórum ítéletét. Vádoltak fellebbeztek.

A dolgozó és közéleti szerepet játszó nő regénye Szederkényi Annának legújabb könyve a „Felszabadultak” 203 oldal 32 lej Lepaganál Kolozsvár. Küldje bélyegben és portómentesen kapja. Kérje az új könyvszenzációk jegyzékét.

— Nyolc nap óta éhségstrájkjal a Schönhaus-féle vámsalás egyik letartóztatottja, Megirta az Uj Kelet annak idején, hogy a Schönhaus-féle vámsalás miatt letartóztatott három kolozsvári vámtisztviselőt, köztük Stan Constantint. Stan már letartóztatása óta otthonról kapott ruhát, valamint étel is, de mintegy nyolc nappal ezelőtt éhségstrájkjába kezdett és azóta nem hajlandó magához venni sem a hazulról küldött, sem pedig a fogházban elkészített ennielöt.

FRATERNITAS Könyv- és Lapkiadó iroda, nyomás, Cluj-Kolozsvár, Széchenyi R. u. 19. sz. Telefon: 1-76

Taxa postálá
előtite in num
No. 224.716 929

da Baron L. Pop
Telefon: 9-77.
Havonta 110, ne
evre 600, egészé
földre: Havonta
félre 6, egészé
detések díjszabá
KELET” az e
zsídóság egyetle
keink utánnyon
rás megjelölésé

Jom Kippur

Szent nap terje
nap, jom kippuri
hadin, itélkezés
kezés: ez tartal
lyet nagy, tiszt
innepelnünk.

Mindenekelőtt
Eőt esztendőt a
denki. A módosa
zalmasan szükös
az inségesekre, g
sorsuk könnyítés
jon kerestek-e n
sára; a társadal
cselekedetek-e abb
bajok tartama m

A magunkbasz
nem szabad elmu
határozások, uj
belőle. Az egész
kerszakát éljük,
lik el a talaj az
biztonságban érz
ki milyen sorsra
Ilyen időkben i
van szükség az
sokat hangoztató
főleg az antiszer
meg, de a zsidó
hiányzik.

Testvéri szív
kippuri ünnepet k

Munkahad

Ehes disznó ma
álmodhatna egy
Hitler?

Makkról nem ál
méllyen még élénk
világgal: izlése m
szet eme igénytel
Ehsége inkább
nyokra és bufelejt
nyul.

Am a mai viszo
kissé komplikáltab
rég jó időkben.
Az ehes Hitler-
álmodik, ami bec
viszi a célhoz: ör
hoz, politikai siker

Valamikor a zsidó
Gömbös Gyula leg
A változó idők a
álmódásainak tá
hadsereg felállítás

A recept nem er
öröklődött át a ma
Hitlernek nem vo
módjában megvaló
a dicső eszme leg
ülthessen testét.

A lézengő, éhez
tonai táborokba ak
szellemének magya
eme munkahadsere
a politikai és gaz
Pantheonjába.

Elhisszük, hogy
tott, öntudatlan zsidó
állani és besorozta
„grand armé”-jába.

De a be nem val
sikerülni Gömbös
tudatos munkás ne
eseit megkövacsoln
nek a bilincseknek a
ben csörögjön.

Hogy feladja egy
écsért egész jövőn
erkölcsi halált hal
frontján.

A magyar munka
penproletáriatus m
de nem intelligens
munkásoké.

Kutya-human

Humanizmus szél
berszeretetet jelent
Helyesebben: kell
A valóságban az
mindenkivel szembe
éppen emberekkel s
Az eszme azonban
gyakorlati vonatkoz
néha.